

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

**ANALÝZA ÚTOČNÉ FÁZE FC FASTAV ZLÍN V MUŽSKÉ
A DOROSTENECKÉ KATEGORII VE FOTBALE**

Diplomová práce

(bakalářská)

Autor: Tomáš Poznar, Management sportu a trenérství

Vedoucí práce: doc. PhDr. Dušan Tomajko, CSc.

Jméno a příjmení: Tomáš Poznar

Název bakalářské práce: Analýza útočné fáze FC Fastav Zlín v mužské a dorostenecké kategorii ve fotbale

Pracoviště: Katedra sportu

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Dušan Tomajko, CSc.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2013

Resumé:

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou útočné fáze FC Fastav Zlín a to konkrétně v kategoriích muži "A" a dorost U19. Teoretická část vysvětluje především herní systémy (způsoby rozestavení) a seznamuje s aspekty útočné fáze. Praktická část porovnává jednotlivé gólové situace a zkoumá je z různých hledisek. V závěru jsou některé gólové situace vyznačeny a detailněji popsány.

Klíčová slova: fotbal, útočná fáze, herní systém, gól, analýza

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

First name and surname: Tomáš Poznar

Title of the bachelor's work: The analysis of offensive phase FC Fastav Zlín of the men's and U19 categories in football

Department: Department of sport

Supervisor: doc. PhDr. Dušan Tomajko, CSc.

The year of the presentation: 2013

Resume:

This bachelor's work deals with the analysis of the offensive phase of FC Fastav Zlín specifically the men's and under U19 categories. Theoretical part explains the game systems (possibilities of formation) and introduces aspects of the offensive phase. Practical part compares each one of the goal situation and analyzes them from different points of view. In the end some of the goal situation are described with details.

Key words: football, offensive phase, game system, goal, analysis

I agree with lending of bachelor's work in the library services.

PROHLÁŠENÍ

„Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci „Analýza útočné fáze FC Fastav Zlín v mužské a dorostenecké kategorii ve fotbale“ pod vedením doc. PhDr. Dušana Tomajka, CSc. zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Olomouci dne 28. 6. 2013

.....

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu své diplomové práce doc. PhDr. Dušanu Tomajkovi, CSc. za cenné rady a inspiraci.

OSNOVA

1	ÚVOD.....	8
2	FOTBAL.....	9
2.1	Historie	9
2.2	Současná charakteristika	9
3	ZLÍNSKÝ FOTBALOVÝ KLUB.....	10
3.1	Historie	10
3.2	Současnost.....	11
3.3	Struktura.....	12
4	HERNÍ SYSTÉM (ZPŮSOBY ROZESTAVENÍ)	12
5	ÚTOČNÁ FÁZE	17
5.1	Herní činnosti jednotlivce – útočné.....	17
5.1.1	Hra bez míče (výběr místa).....	17
5.1.2	Přihrávání.....	18
5.1.3	Zpracování	18
5.1.4	Vedení míče	18
5.1.5	Obcházení soupeře.....	19
5.1.6	Zakončení.....	19
5.2	Herní kombinace – útočné	20
5.2.1	Založené na přihrávce	20
5.2.2	Založené na výměně místa.....	21
5.2.3	Založené na činnosti „přihraj a běž“	21
5.3	Herní systémy – útočné.....	21
5.3.1	Postupný útok	22
5.3.2	Rychlý protiútok	23
5.3.3	Kombinovaný útok	23
5.4	Standartní situace.....	24
5.4.1	Typy standartních situací v útočné fázi hry	24
6	CÍLE A ÚKOLY PRÁCE	26

6.1	Hlavní cíl práce	26
6.2	Dílčí cíle práce.....	26
6.3	Výzkumné otázky.....	26
6.4	Úkoly práce	26
7	METODIKA ZÍSKÁVÁNÍ DAT A INFORMACÍ.....	27
7.1	Charakteristika výzkumného souboru	27
7.2	Metody použité ke sběru dat	28
7.3	Zpracování dat.....	29
7.4	Sumarizace a zaznamenávání gólové akce	29
8	VÝSLEDKY A DISKUZE	30
8.1	Analýza útočných herních systémů při brankových situacích v zápasech kategorie muži „A“ a dorost U19 a jejich vzájemné srovnání.	30
8.2	Analýza vstřelených branek z hlediska postu hráče.....	33
8.3	Analýza vedení útočné fáze.....	36
8.4	Analýza brankových situací FC Fastav Zlín v jednotlivých utkáních týmů, které působily v obou soutěžích, ve kterých se nachází sledované mužstva	38
8.4.1	Bohemians 1905	38
8.4.2	SFC Opava.....	42
8.4.3	FK Pardubice	47
8.5	Nejčastější způsob zakončení gólové situace v 1. Fotbalové národní lize a 1. Dorostenecké fotbalové lize	50
8.6	Nejčastější post, který skóroval u prvních a druhých týmů v 1. Fotbalové národní lize a 1. Dorostenecké fotbalové lize.....	50
9	ZÁVĚR	52
10	RESUMÉ	54
11	SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	55
12	SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY	57

1 ÚVOD

Při výběru bakalářské práce jsem si od samého počátku byl jistý volbou sportovní tematiky. Od útlého věku jsem se věnoval sportu a v šesti letech vstoupil do mého života fotbal, kterému se věnuji dodnes. V současné době působím jako profesionální hráč týmu FC Fastav Zlín. Tento klub mě vychoval a umožnil mi stát se profesionálním fotbalistou.

Po prostudování určitých nabízených námětů jsem se rozhodl zvolit jako téma mé bakalářské práce analýzu útočné fáze FC Fastav Zlín v mužské a dorostenecké kategorii. Budu se v ní zabývat gólovými situacemi, které se odehrály v uplynulé sezóně, a porovnáám mužskou s dorosteneckou kategorií.

V teoretické části se zaměřím na představení sledovaného klubu od jeho historie až po současnost. Přiblížím jeho organizaci a vyberu celky, které budu ve své práci podrobně analyzovat. Každý ze sledovaných týmů hraje v odlišném rozestavení, takže je důležité tyto herní systémy pečlivě rozebrat. K jednotlivým postům je udělána stručná charakteristika, hlavně tedy klady, kterými by každý post měl disponovat. Později v praktické uvedu soutěže, ve kterých FC Fastav Zlín působí.

Hlavním cílem teoretické části bude důkladný popis útočné fáze hry ve fotbale. V ní se pokusím objasnit jednotlivé určující prvky útočné fáze hry, které pomáhají lépe pochopit praktickou část této práce. Jedná se o situace, které vedou k ohrožení branky soupeře a tudíž ke gólové situaci. Patří zde zejména herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy vedení útoku a standartní situace.

V praktické části se pokusím navázat na teoretickou část. V první řadě se zaměřím na gólové situace z uplynulé sezóny, které budu analyzovat jednak z hlediska útočných herních systémů, ale také postů jednotlivých hráčů a neopomenu ani vedení útočné fáze. Získané údaje budu později porovnávat. Pro rozbor jsem si vybral dva celky v mužské a dorostenecké kategorii klubu FC Fastav Zlín. Následně oba výše zmíněné týmy porovnáám v jednotlivých zápasech s totožnými celky, které se nacházely v obou soutěžích. Na závěr v grafických schématech pro názornost vyznačím celou akci od jejího vzniku až po její konečnou fázi.

2 FOTBAL

Fotbal neboli kopaná je kolektivní, branková hra acyklické povahy. V této hře proti sobě soutěží dvě družstva o 11 hráčích, z toho je jeden brankář. Cílem hry je vstřelit víc branek než soupeř. Je to nejpopulárnější kolektivní hra na světě.

2.1 Historie

Ne nadarmo se říká, že Anglie je kolébkou fotbalu. Podle dochovaných pramenů se moderní fotbal, jak ho známe dnes, zrodil právě v Anglii a to v 60. letech 19. století. Vznikem prvního fotbalového svazu s názvem The Football Association se fotbal začal intenzivně rozvíjet. V roce 1882 byla založena mezinárodní komise, která funguje jako nejvyšší instance při rozhodování sporů v oblasti pravidel hry, jejíž činnost je platná dodnes. Mezinárodní fotbalová asociace (FIFA - Fédération Internationale de Football Association) byla založena v roce 1904. Jedná se o hlavní řídicí organizaci světového fotbalu se sídlem ve švýcarském Curychu, kam se asociace přestěhovala roku 1932.¹ Mezi její hlavní úkoly patří pořádání mistrovství světa.² Vůbec poprvé se mistrovství světa konalo v roce 1930 v Uruguayi. Zúčastnilo se ho pouze 13 států a první mistrovský titul zůstal v pořadatelské zemi.³

Na území dnešní České republiky se první fotbalové utkání odehrálo v roce 1887 v Roudnici nad Labem. V roce 1901 vznikl Český fotbalový svaz a později roku 1922 byla Československá fotbalová asociace přijata za právoplatného člena FIFA. Mezi nejstarší a nejvýznamnější kluby v české historii patří AC Sparta Praha a SK Slavia Praha.⁴

2.2 Současná charakteristika

Dnešní fotbalový svět je hodně ovlivněn ekonomickým a politickým faktorem, nicméně fotbal se stále rozvíjí směrem kupředu. „*Herní zatížení je určováno objemem,*

¹ BERND, R., GÜNTER, S. *FOTBAL - velký lexikon*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. ISBN 80-247-1158-3

² Mistrovství světa je nesledovanější světová událost, která se koná každé 4 roky. Nejvíce světových titulů má na svém kontě Brazílie, která triumfovala 5x. Nejlepší evropskou zemí je Itálie, která je držitelem 4 titulů.

³ FIFA – OFFICIAL WEBSITE. *FIFA – History* [online]. Infogram: ©1994 - 2013 FIFA [cit. 19. 6. 2013] Dostupné z: <http://www.fifa.com/classicfootball/history/index.html>

⁴ BAUER, G. *Hrajeme fotbal*. České Budějovice: KOPP, 1999, str. 9-10. ISBN 80-7232-066-1

*intenzitou a složitostí činností v průběhu utkání.*⁵ Na základě analýz, které jsou dostupné z utkání fotbalové Ligy mistrů UEFA⁶ je patrné, že hráči v sestavě překonají přibližně 9 000 – 12 000 metrů. V průměru to vychází přibližně na 4 800 metrů chůzí, 3 100 metrů klusem, 2 200 metrů submaximálním tempem a 900 metrů sprintem. Fotbal je tedy mnohem rychlejší, současné pojetí hry charakterizuje neustálé zvyšování požadavků na intenzitu herních činností v utkání. Hráč má na hřišti stále méně času i méně prostoru k uskutečnění herních činností. *„Fotbal klade nároky na procesy vnímání, tvůrčího myšlení, orientaci ve složitých situacích, na rozhodování.“*⁷ Týmový herní výkon je podmíněn individuálními herními výkony, jenže jednotlivé individuální výkony se navzájem doplňují, kompenzují a podléhají vzájemnému regulačnímu působení, což chápeme jako společný cíl – vítězství.⁸

3 ZLÍNSKÝ FOTBALOVÝ KLUB

3.1 Historie

Zlínský fotbal se datuje od roku 1910, kdy skupina mladých fotbalových nadšenců založila Sportovní klub Zlín. Po válečné odmlce se začalo za pomoci Tomáše Bati hrát pod názvem SK Baťa Zlín, to se psal rok 1924. K této éře se váží největší úspěchy klubu. Zlínský klub se měřil s týmy z celého světa, a proto ve Zlíně stále víc vzrůstal zájem o fotbal. Vyvrcholením bylo, že se v roce 1937 vytvořil profesionální tým, který již v následujícím roce postoupil do nejvyšší fotbalové soutěže – československé státní ligy.

K dalším úspěchům mělo klubu a městu napomoci nové hřiště, které bylo za pomoci firmy Baťa u Cigánovského mostu postaveno a dostalo název SK Letná Zlín. Během druhé světové války byl stadion poškozen a chod klub pozastaven. První poválečné utkání se odehrálo na opraveném stadionu až 15. září 1945. O rok později se zlínská fanoušci dočkali do dnešní doby největšího úspěchu klubu, kdy tým SK Baťa obsadil v ligové soutěži druhé místo za Spartou Praha. V důsledku politických změn ve státě roku 1948 došlo mimo jiné k reorganizaci tělovýchovy. Především došlo ke sjednocení všech sportovních klubů a v důsledku toho byl zlínský tým přejmenován na Sokol Svit

⁵ VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ UEFA licence*. Praha: OLYMPIA, a.s., 2005, str. 15. ISBN 80-7033-921-7

⁶ Liga mistrů (orig. UEFA Champions League) je výroční fotbalová soutěž pořádaná Evropskou fotbalovou asociací UEFA pro nejlepší kluby evropských lig. Liga mistrů odstartovala v sezoně 1992/1993. Jejím předchůdcem byl Pohár mistrů evropských zemí (PMEZ). Rekord v počtu triumfů v celé historii soutěže drží Real Madrid, který zvítězil 9x.

⁷ VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ UEFA licence*. Praha: OLYMPIA, a.s., 2005, str. 15. ISBN 80-7033-921-7

⁸ Internetový magazín – sportuj.com. *Charakteristika současného fotbalu* [online]. Infogram © 2007-2009 [cit. 5. 5. 2013]. Dostupné z: <http://www.sportuj.com/view.php?cisloclanku=2008060041>

Gottwaldov. Jelikož při zakládajících podnicích okolo města vznikly nové tělovýchovné jednoty, rozhodl se zlínský klub jednoty sjednotit v jednu velkou, a tak vznikl v roce 1958 TJ Gottwaldov.

Zlínští fotbalisté hráli převážně ve druhé lize, až na rok 1969, kdy postoupili do ligy první. Následující rok mužstvo zvítězilo v Československém poháru, což znamenalo účast v druhé nejvyšší mezinárodní fotbalové soutěži tehdejší doby – Poháru vítězů pohárů. Fotbalové dějiny Zlína se opět měnily v souvislosti s politickými změnami v roce 1989, kdy došlo k osamostatnění klubu pod názvem FC Svit Zlín. V roce 1993 se dočkali fanoušci postupu do první ligy, kde se klub udržel tři roky. Poté se dostal do obrovských dluhů a zdálo se, že fotbal ve Zlíně zanikne. Tento zásadní problém se vyřešil změnou majitele, který dal zlínskému fotbalu nový impuls. Tento krok pomohl k ekonomické stabilitě, díky níž se mohl rozvíjet sektor mládeže, čili výchova vlastních odchovanců.

Odměnou byl postup do první ligy v roce 2002 a od té doby v ní hrál pod názvem FC Tescoma Zlín. V roce 2002-2004 se pod vedením uznávaného trenéra Vlastislava Marečka proboujel do evropského poháru Intertoto Cup, kde změřil síly s evropským velkoklubem Atlético Madrid.⁹ V létě 2010 klub FC Tescoma Zlín sestoupil do druhé ligy, kde působí dodnes.¹⁰

Mezi nejznámější odchovance zlínské kopané patří Svatopluk Pluskal (účastník MS v letech 1954, 1958 a 1962), Zdeněk Nehoda (mistr Evropy v roce 1976), Radek Drulák (nejlepší střelec ligy 1995 a 1996, stříbrný medailista z ME v roce 1996), Zdeněk Grygera (bronzový medailista z ME 2004, účastník MS 2006 a ME 2008).

3.2 Současnost

Minulý rok na podzim, při startu nového ročníku 2. nejvyšší soutěže klub změnil název na nynější FC Fastav Zlín. Příčinou byla výměna hlavního sponzora Tescoma s.r.o. za Fastav development-AOC, s.r.o. Od letošního roku se druhá fotbalová liga přejmenovala na první národní ligu, ve které FC Fastav Zlín bojuje o nejvyšší příčky zaručující postup do první fotbalové ligy.

⁹ 9x mistr španělské ligy Primera División, 9x mistr španělského poháru Copa del Rey, 2x mistr Evropské ligy UEFA, 1x vítěz Poháru vítězů pohárů

¹⁰ ČINČOVÁ, Y. *Sláva zlínského sportu. Zlín: Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně*, 2011, str. 65-73. ISBN 978-80-87130-18-6.

3.3 Struktura

Po ekonomické stabilizaci na konci 90. letech minulého století se zlínskému fotbalu začal významně rozvíjet sektor mládeže. Struktura vytvořená v tomto období se zachovala s mírnými změnami dodnes:

- Přípravka – nábor začíná ve velmi útlém věku (5-7 let), speciální fotbalová škola ZŠ Komenského II, která úzce spolupracuje se zlínským klubem, poté tvoří třídy zaměřené právě na fotbal.
- Žáci – podle evropského značení věkové kategorie se tahle fotbalová etapa značí under (U) (což v překladu znamená – pod). Tato zkratka U12-U15 vymezuje věkovou hranici fotbalistů od 12 do 15 let.
- Dorost – dělí se na dvě kategorie, a sice mladší dorost (U16 a U17), a starší dorost (U19). Starší dorost hraje celostátní soutěž, která je v této věkové kategorii na nejvyšší úrovni v České republice.

Veškerá mládež je vedena pod dohledem kvalifikovaných a zkušených trenérů mládeže v moderním sportovním areálu Vlastislava Marečka.

- Muži – tato kategorie se dělí na dvě mužstva - A-tým a B-tým. Hráči z obou celků se různě prolínají, podle potřeb jednotlivých mužstev a aktuální výkonnosti. A-tým se momentálně nachází v 1. národní fotbalové lize (což je druhá nejvyšší soutěž v České republice) a B-tým v Moravskoslezské fotbalové lize (ta je třetí nejvyšší soutěží ČR).¹¹

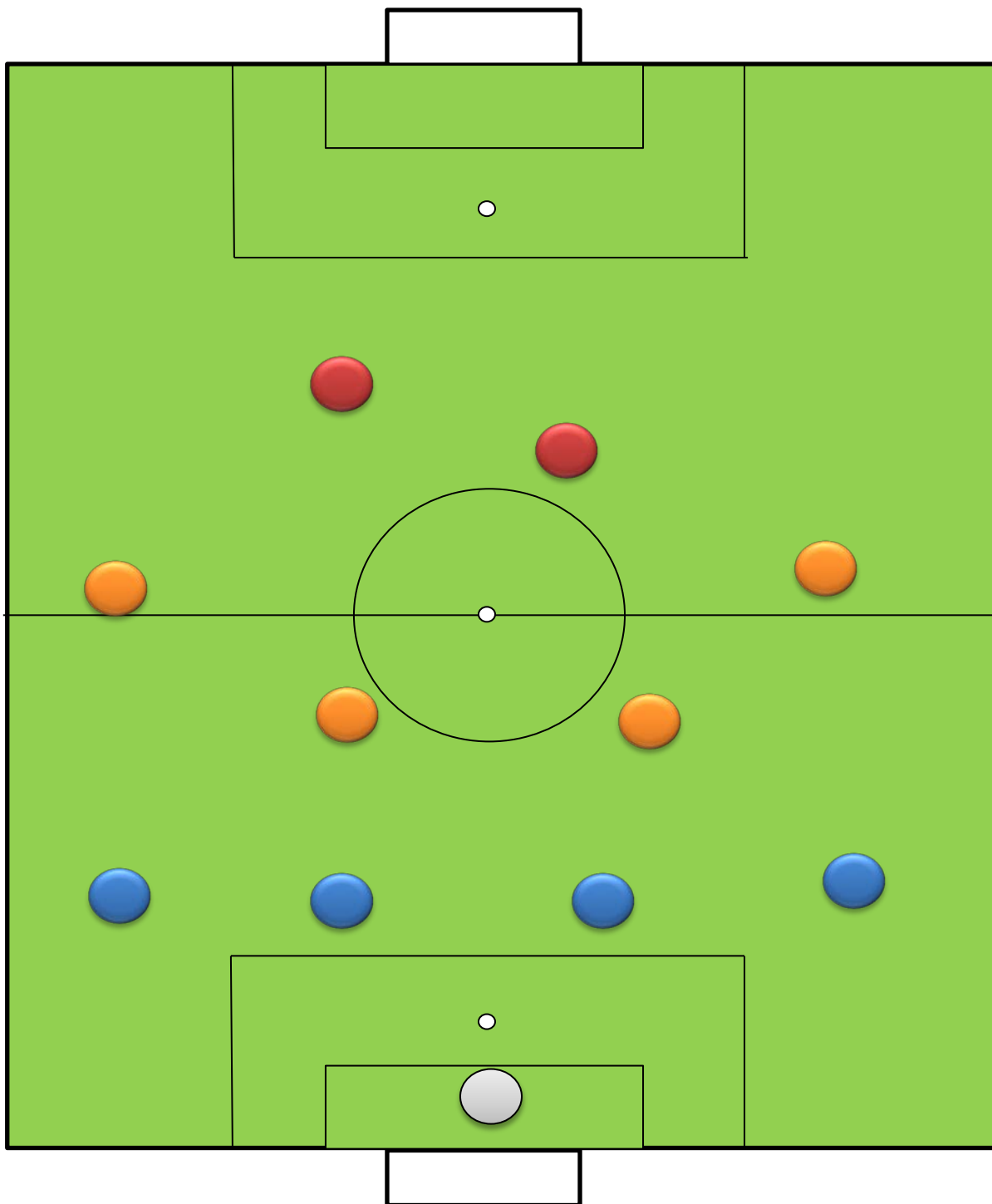
4 HERNÍ SYSTÉM (ZPŮSOBY ROZESTAVENÍ)

Pojem herní systém vyjadřuje způsob organizace hry družstva uplatňovaný v rámci a podmínkách určitého rozestavení hráčů. K těm základním patří:

- a) S liberem - ve fotbalové terminologii je to systém, kde se pozice libera chápe jako pozice volného obránce, ve zkratce to můžeme vyjádřit rozestavení hráčů 1:2:4:3 (libero, dva obránci před ním, čtyři záložníci v řadě a tři útočníci), nebo další modifikace tohoto systému jsou rozestavení 1:2:6:1 a 1:3:4:2. Dnes už se tento systém na profesionální úrovni nevyskytuje, upřednostňuje se druhý typ.

¹¹ Oficiální stránky klubu FC Fastav Zlín. *Mládež* [online]. Infogram: ©2011-2013 [cit. 29. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.fcfastavzlin.cz/mladez.asp>

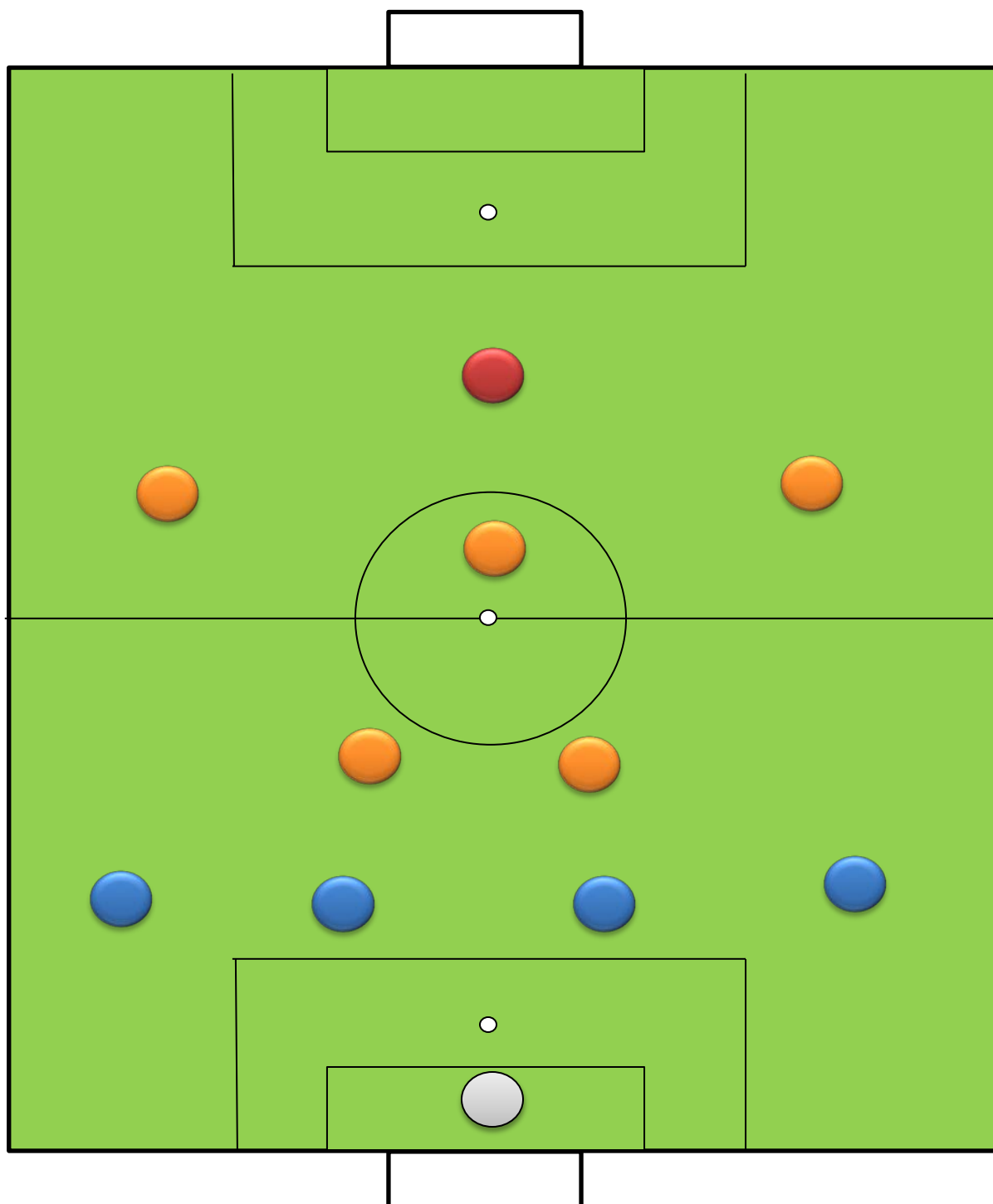
- b) Bez libera – tento způsob rozestavení využívají všechny profesionální fotbalové týmy. Jako nejužívanější variantou rozestavení hráčů při hře bez libera je systém 4:4:2.

Obrázek 1. Herní systém v rozestavení 4:4:2.

Tento systém byl vytvořen tak, aby jeden z útočníků byl stažen zpět do zálohy a tím napomáhal při obranné fázi středovým hráčům. Podstatná je spolupráce krajních hráčů,

vedoucí ve většině k centrovaným míčům do pokutového území soupeře, kde právě číhají dva hrotoví útočníci doplnění o jednoho středového hráče, popřípadě o krajního záložníka opačné strany, než z které se centruje. „*Je to funkční systém, jenž měl vést k zvýraznění aktivit obránců, jejichž zóny se navzájem překrývají, a výrazněji rozvíjet spolupráci útočníků.*“¹² Další modifikace rozestavení jsou 4:5:1, 4:3:3, 4:2:3:1 a 3:5:2.

¹² HUNT, CH. *Světová encyklopedie fotbalu*. Praha: Olympia, a.s., 2006, str. 36. ISBN 80-7033-965-9

Obrázek 2. Herní systém v rozestavení 4:2:3:1.

FC Fastav Zlín - A tým mužů v současnosti aplikuje systém rozestavení 4:2:3:1, což vidíme na obrázku č. 2. Je to herní systém se dvěma defenzivními záložníky, kteří poskytují kryt obráncům, navíc jeden z dvojice pomáhá jedné ze stran, aby nešla jednoduše prolomit. Útočící zodpovědnost mají 4 hráči. Díky defenzivním středovým záložníkům je možné více riskovat po stranách, což znamená, že se očekává velká podpora krajních obránců do útočné fáze.¹³

Každý hráč v jednotlivých systémech má svou úlohu, která je závislá především na postu, který hraje. Fotbal zná pozice:

- a) Brankář – je jedním z nejdůležitějších hráčů fotbalového týmu. Jeho hlavním úkolem je chránit branku, čili zabránit soupeři skórovat, ale také pomáhá při organizaci obranné hry a svými výkopy či vyhození může rychle zakládat útočnou fázi. Předpoklady, které by měl dobrý brankář mít, jsou například pohyblivost, rozhodnost, chladná hlava, odhad, fyzické parametry, rychlý reflex, cit pro postavení apod.¹⁴
- b) Střední obránce – je klíčovou postavou pro obrannou činnost fotbalového týmu. Hlavním úkolem je zabránit soupeřům ve vstřelení branky. Střední obránce musí umět dobře hrát hlavou. Měl by mít dokonalý přehled o hře a schopnost dobré komunikace, protože to je základem úspěchu obranné hry¹⁵
- c) Krajní obránce – tento post hraje v obraně na křídle. Krajní obránce by měl být všestranný, aby dobře zvládl bránit a zároveň podporovat útok. Vzhledem k tomu, že se pohybuje po stranách, musí mít dobrou fyzickou kondici a rychlost pohybu po křídle, aby dobře zajišťoval obranu a naopak nečekaně mohl překvapit soupeře útočnou akcí.
- d) Defenzivní středový záložník – je prostředníkem mezi obranou a zálohou. Musí dobře předvídat hru, obsazovat hráče s míčem, odebírat míč a zakládat útočné akce. Musí mít přehled o hře před sebou i za sebou, aby mohl zajišťovat spoluhráče, kdykoli si to situace vyžaduje. Vzhledem k tomu, že se většina útočných akcí

¹³ World class coaching. Beating the 4-2-3-1 [online]. [cit. 22. 6. 2013] Dostupné z:

<https://www.worldclasscoaching.com/tag/4-2-3-1/>

¹⁴ HARVEY, G., DUNGWORTH, R., MILLER, J., GIFFORD, C. *Velká škola fotbalu*. Praha: Svojtka&Co., 2002, str. 194. ISBN 80-7237-462-1.

¹⁵ HARVEY, G., DUNGWORTH, R., MILLER, J., GIFFORD, C. *Velká škola fotbalu*. Praha: Svojtka&Co., 2002, str. 120. ISBN 80-7237-462-1.

zakládá přes defenzivního záložníka, musí mít dobré vedení míče i jeho krytí a kvalitní rozehrávku.

- e) Krajiní záložník – je snad nejvíce namáhavým postem na kondici hráče. Hraje totiž na místě, které je hlavním článkem mezi obranou a útokem. Krajiní záložník musí zásobovat svůj útok centry, sprintovými náběhy za obranu, pokoušet se přečíslit soupeře hrou jeden na jednoho. Krajiní záložník nesmí zapomínat na bránění. Hlavními parametry krajiního záložníka jsou výborná poziční hra, rychlý pohyb po hřišti s míčem i bez něj a neúnavná energie.¹⁶
- f) Ofenzivní středový záložník – útočný neboli ofenzivní záložník musí skvěle zvládat tvorbu hry, vymýšlet finální přihrávky a centrovat za obranu ať už ze středu hřiště nebo ze strany. Jeho manévrovací prostor bývá neomezený. Kvalitní ofenzivní středový záložník by měl zvládat střílet ze střední vzdálenosti.¹⁷
- g) Útočník – je hráč, který hraje nejbližší soupeřově brance a jeho hlavním úkolem je překonávat soupeřovu obranu a vstřelit gól. Kvalitní útočník by měl mít „čich na góly“, což ve fotbalové terminologii znamená, že by se měl pohybovat tam, kde se míč odrazí, kde ho spoluhráči nacentrují, apod. Měl by být také dobrý hlavičkář, zejména kvůli zakončování po centrech ze hry a ze standartních situací (volné přímé kopy, rohové kopy, atd.). Často jsou exekutory pokutových kopů.¹⁸

*„Každý systém je charakterizován vzájemnou dělbou činností a organizací součinnosti mezi jednotlivými hráči i řadami, která vyplývá z hráčských rolí v určitém systému. Děje se tak v podmínkách daných rozestavením hráčů a limitovaných individuálními i týmovými dispozičními faktory a situačními faktory působícím v průběhu utkání“*¹⁹ Organizace činnosti hráčů je hlavním kritériem, dle kterého dochází k dělení systémů hry na útočný a obranný. Každý z těchto systémů je závislý na mnoha okolnostech, například na faktorech individuálních (úroveň herního myšlení a fotbalových dovedností, zkušenosti, apod.), na faktorech týmových (složení určitých individualit, které zapadají do koncepce daného herního systému), na faktorech situačních (tvoří je okolnosti

¹⁶ Škola fotbalu. *Hra krajiního záložníka* [online]. [cit. 25. 4. 2013] Dostupné z: <http://fotbal.liver.cz/skola-fotbalu/hra-v-muzstvu/hra-krajniho-zaloznika/>

¹⁷ Wikipedie. *Záložník (fotbal)* [online]. [cit. 25. 4. 2013] Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1lo%C5%BEn%C3%ADk_\(fotbal\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1lo%C5%BEn%C3%ADk_(fotbal))

¹⁸ Wikipedie. *Fotbalový útočník* [online]. [cit. 29. 4. 2013] Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Fotbalov%C3%BD_%C3%BAto%C4%8Dn%C3%ADk

¹⁹ VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ licence*. Praha: OLYMPIA, a.s., 2001, str. 82. ISBN 80-7033-598-X.

týkající se konkrétního zápasu – počasí, vývoj utkání, důležitost utkání, terén, rozhodčí, apod.)²⁰

5 ÚTOČNÁ FÁZE

*„Útočná fáze hry začíná, když družstvo získá míč od soupeře a končí, když družstvo míč ztratí.“*²¹ Každopádně je nutné zmínit, že k účinnosti útočné hry je velmi důležitá spolupráce celého družstva a to zejména v útočných herních kombinacích, které jsou založeny na přihrávce, výměně místa nebo činnosti „přihraj a běž“, kde rozhoduje technická a taktická vybavenost jednotlivce. Součinnost hráčů v útočné fázi je možné trénovat na základě střídání různých typů útoků, ať už podle způsobu jejího zakládání, vedení anebo zakončování.

Pro útočnou fázi je podstatné dobře si zvolit útočný systém, abychom vyvrátili na soupeře a zatlačili na jeho slabé stránky, které budou vést ke vstřelení branky popřípadě k vítězství celého utkání. Útočné herní systémy známe: postupný útok, rychlý protiútok a kombinovaný útok.

5.1 Herní činnosti jednotlivce – útočné

Pokud hráč chce kvalitně zvládat útočnou fázi je důležitá herní činnost jednotlivce. Známe tyto útočné činnosti jednotlivce: hra bez míče, přihrávání, zpracování míče, vedení míče, obcházení soupeře, krytí míče, zakončení.²²

5.1.1 Hra bez míče (výběr místa)

Je to činnost hráče v útočné fázi, která se projevuje neustálým a účelným pohybem po hřišti bez míče. *„Tato herní činnost hráče je snahou aktivně se nabízet pro zapojení do centra akce, předpokladem je dobrá fyzická a taktické rozpoznání vhodnosti rozbíhání.“*²³ Ke kvalitní hře bez míče přispívá snaha o vytvoření řady trojúhelníků, které jsou základem kombinační hry. V zásadě jde o stavení mezi soupeře, které pak nutí protivníka k častému přeskupování svého obranného postavení. Vytvoří se tím slabší prostor, který umožní snadněji proniknout k brance. Nejvíce starostí s touto herní činností, neboli s výběrem

²⁰ VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ licence. Praha: OLYMPIA, a.s., 2001, str. 82. ISBN 80-7033-598-X.*

²¹ VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ licence. Praha: OLYMPIA, a.s., 2001, str. 83. ISBN 80-7033-598-X.*

²² VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ UEFA licence. Praha: OLYMPIA, a.s., 2005, str. 27. ISBN 80-7033-921-7*

²³ MAGNUSEK, J., LIČKA, W. *Profese: Fotbalista. Ostrava: MONTANEX, a.s., 2006, str. 50. ISBN 80-7225-213-5*

místa, mají útočníci, jelikož je na ně nejvíce zaměřena pozornost soupeře, protože jejich neustálý pohyb je nezbytnou součástí útočné hry.²⁴

5.1.2 Přihrávání

„Přihrávka je záměrné usměrnění míče nohou, hlavou nebo jinou částí těla spoluhráči tak, aby jej mohl zpracovat.“²⁵ Rozhodnutí o přihrávce a tedy rozvíjení akce leží zejména na přihrávajícím hráči, ale velkou roli hraje fakt, aby přijímací hráč přihrávku zpracoval a zároveň si našel prostor, kam mu může spoluhráč přihrát. Základem přihrávky je dobré postavení stojné nohy, sklon trupu, sklon místa dotyku s míčem kopací nohy a místo ve kterém hráč zasahuje míč. Podle polohy míče se kop dělí na dvě kategorie a to na kop ze země a ze vzduchu. Existují různé techniky kopu, které určují směr a intenzitu přihrávky. Jsou to následující provedení techniky kopu: ze země = placírka (vnitřní strana nohy), vnitřní nárt, přímí nárt, vnější nárt neboli „šajtle“; ze vzduchu = volej, halfvolej (varianta voleje, kdy se míč udeří těsně po odrazu)²⁶

5.1.3 Zpracování

Základem úspěšného zapojení do herního děje je rychlé a bezpečné zpracování míče. „Zpracování míče patří k nejdůležitějším herním činnostem, protože hráč při něm dostává míč pod svou kontrolu.“²⁷ V současném fotbale se vyžaduje zpracování v pohybu, pod tlakem napadajícího hráče. Každý dotek navíc pro zpracování míče zkracuje čas potřebný pro činnost, která následuje, ať už je to přihrávka nebo střela. Soupeř tím má větší šanci na úspěch v obranné činnosti. Rozlišujeme tři druhy zpracování: převzetí (míč po zemi), tlumení (míč při dopadu na zem), stahování (míč ze vzduchu)²⁸

5.1.4 Vedení míče

Můžeme říct, že je to posouvání míče daným směrem opakovanými doteky některou částí nohy. „Vedení míče je individuální herní činnosti, která spočívá v plynulém

²⁴ MAGNUSEK, J., LIČKA, W. *Profese: Fotbalista*. Ostrava: MONTANEX, a.s., 2006, str. 50-51. ISBN 80-7225-213-5

²⁵ Fotbal-trénink. *Přihrávka* [online]. Infogram: ©2006-2010 [cit. 2. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.fotbal-trenink.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=24&showall=1

²⁶ Tamtéž

²⁷ MAGNUSEK, J., LIČKA, W. *Profese: Fotbalista*. Ostrava: MONTANEX, a.s., 2006, str. 52. ISBN 80-7225-213-5

²⁸ Fotbal-trénink. *Zpracování* [online]. Infogram: ©2006-2010 [cit. 2. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.fotbal-trenink.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=30&Itemid=64

*nebo přerušovaném pohybu s míčem, který je neustále pod kontrolou.*²⁹ Je to herní činnost, kde rozvíjíme cit pro míč. Důležitým aspektem je krytí míče, neboť hráč je vystaven tlaku soupeře tím, že je napadán či obsazován. Pokud je hráč v kontaktu se soupeřem, jeho vedení míče by mělo být realizováno vzdálenější nohou od soupeře. Další důležitou složkou je koordinace, čímž je chápána hlavně diferenciační schopnost vynaložit přiměřenou sílu při každém dotyku s míčem. Způsoby vedení míče: vedení míče vnitřní stranou nohy, vedení míče vnějším nártem, vedení míče přímým nártem, vedení míče vnitřním nártem.³⁰

5.1.5 Obcházení soupeře

Obcházení soupeře je velmi úzce spojeno s vedením míče (viz předchozí bod) a má v dnešním fotbale stále větší význam. Jedná se o překonání soupeře, který se snaží útočícímu hráči zabránit ve vedení míče. Základním předpokladem je dobře ovládat míč, což znamená míč vést a při manipulaci jej udržet. Tato činnost je spojena se změnami pohybu, směru a rychlosti. Důležitým faktorem při obcházení protivníka hraje tvořivost a improvizace, stejně jako schopnosti správně vyhodnotit nejlepší řešení v herní situaci. Pokud úspěšně obejdeme soupeře a neztratíme přitom míč, zajistí to mužstvu číselnou převahu v útočné fázi. Rozlišují se obcházení soupeře hráče s míčem v čelním postavení a bočním postavení, čemuž odpovídá zašlápnutí nebo zaseknutí míče do nového směru pohybu. Jako nezbytný předpoklad k úspěchu hráč potřebuje bohatou představivost, musí používat matoucí pohyby a ve zlomku sekundy předvídat následnou reakci soupeře.³¹

5.1.6 Zakončení

Vyvrcholením útočné činnosti hráče je střelba. Pokud míč letí na branku soupeře a brankář ji nechytí, skončí v brance a ovlivní tím utkání. Úspěšnost střelby je vyvrcholení a smysl hry. Způsoby zakončení útočné akce jsou rozdílné. Nejčastěji jsou používány všechny druhy kopů nártových, vnitřní stranou nohy, střelba hlavou a při dorážce se dají použít i jiné části těla, kromě ruky. Tato disciplína se stává obtížnější a náročnější, jelikož nutný čas pro ni se stále zkracuje. V rozvíjení útoku musí útočník jednak tvořit, stejně tak potřebuje mít předpoklady, jako jsou start na míč, sebedůvěra a chladnokrevnost před brankou soupeře. Dokonalá technika střelby spojená s její přesností je dalším důležitým

²⁹ Fotbal-trénink. *Vedení míče* [online]. Infogram: ©2006-2010 [cit. 2. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.fotbal-trenink.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=33&Itemid=67

³⁰ Tamtéž.

³¹ MAGNUSEK, J., LIČKA, W. *Profese: Fotbalista*. Ostrava: MONTANEX, a.s., 2006, str. 56-61. ISBN 80-7225-213-5

bodem. K brankovým situacím dochází hlavně kombinační hrou, ve které útočící hráči musí spolupracovat v pokutovém území i mimo něj. V ojedinělých situacích dochází k ohrožení branky sólovými akcemi. Bezmála čtvrtina všech branek v utkání padá při střelbě hlavou. K její účinnosti je potřeba mít kvalitní úderovou techniku, dynamický odraz a kvalitní timing. Zakončení hlavou se provádí z bezprostřední blízkosti soupeřovy branky, zejména pak v pokutovém území.³²

5.2 Herní kombinace – útočné

Jak už bylo uvedeno výše, herní kombinace jsou důležité k účinnosti útočné fáze. „Herní kombinace lze obecně definovat jako záměrné jednání dvou a více hráčů, které je podřízené jejich vzájemné a vědomé, časově i prostorově sladěné spolupráci při řešení společného herního úkolu“³³ Většinou při utkání se řešení herních úkolů uskutečňuje z více kombinací, probíhajících současně nebo v návaznosti na sebe. Vše je ovlivněno kvalitou a dispozicemi hráčů a herně situačními podmínkami utkání.³⁴

5.2.1 Založené na přihrávce

Herní kombinace, které jsou založeny na přihrávce, spojuje technická a taktická dovednost jednotlivého hráče. Technická stránka je založená na způsobu přihrávání jednoho hráče a ve zpracování míče hráčem druhým, naopak taktická stránka se zaměřuje na volbu nejlepší varianty způsobu přihrávání a zpracování míče v dané herní situaci.

Kombinace jsou charakterizovány přihrávkami a to jejich:

- a) Směrem, který může být jednak kolmý, široký, příčný a zpětný.
- b) Vzdáleností. Jedná se o krátkou, střední a dlouhou.
- c) Výškou. Přihrávky rozlišujeme přízemní, neboli po zemi, polovysoké, nebo vysoké.
- d) Rychlostní, kde se projevuje razance přihrávky. Rozlišujeme buď měkkou přihrávku (malá razance), nebo prudkou střílenou přihrávku (velká razance) Obě dvě mohou mít stejný účinek, podle toho jak si to herní situace vyžaduje.

³² MAGNUSEK, J., LIČKA, W. *Profese: Fotbalista*. Ostrava: MONTANEX, a.s., 2006, str. 64-67. ISBN 80-7225-213-5

³³ VOTÍK, J. *Fotbal. Trénink budoucích hvězd*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2003, str. 104. ISBN 80-247-0463-3

³⁴ Tamtéž

Při slibně rozvíjející se akci dochází ke kombinaci přihrávek, které mohou jít přímo na hráče (do nohy), nebo přihrávky časované do pohybu před hráče.³⁵

5.2.2 Založené na výměně místa

Podstatou kombinací založené na výměně místa je činnost hráčů neustále si měnit herní prostory. K výměně míst dochází křížováním a přebíháním. Jedná se tedy o spolupráci hráčů bez míče s cílem získat výhodné postavení pro zpracování míče, či pro následné řešení herní situace. Nesmíme opomenout, že součinností nabíhajících hráčů se vytváří několik možností pro vyřešení herní kombinace pro hráče, který vede míč.

Z hlediska prostoru rozlišujeme kombinace do šířky nebo do hloubky. Uplatňování těchto kombinací založené na výměně místa se snažíme dosáhnout racionálního rozmístění hráčů po hřišti. Prolínání hráčů s různou funkcí a způsoby spolupráce působí na narušování obranné rovnováhy soupeře, což vytváří prostor pro činnost v útoku a tím pádem možnost odpoutání se od soupeře a uvolňování z osobní obrany.

5.2.3 Založené na činnosti „přihraj a běž“

Kombinace založené na přihrávce „přihraj a běž“ se může nazvat též narážečka. Jedná se o spojení dvou na sebe navazujících přihrávek mezi dvěma hráči. *„Cílem těchto přihrávek je uvolnit se z osobní obrany soupeře, vytvořit si prostor a pozici pro střelbu nebo přihrávku. Uplatňují se po celém hřišti, ale především ve zhuštěném prostoru před nebo v pokutovém území.“*³⁶ Účinnost narážečky je zcela jasná. Dochází při ní k přečíslení útočících hráčů nad bránícími. Obě přihrávky musí mít optimální razanci, aby přelstily obránce, ale zároveň nesmí být příliš obtížné, aby hráč neztratil kontrolu nad míčem.³⁷

5.3 Herní systémy – útočné

Pod pojmem systém hry vyjadřuje způsob organizace hry družstva uplatňovaný v rámci a podmínkách určitého rozestavení hráčů. Útočné systémy se skládají ze tří fází (zakládání, vedení, zakončení), které jsou uskutečňované v různých prostorách hřiště.

³⁵ ŠKOLENÍ TRENÉRŮ – Odborná část fotbal [online] [cit. 20. 6. 2013]. Dostupné z: <http://proplynzivot.osu.cz/test/soubory/fotbal%201.pdf>

³⁶ ŠKOLENÍ TRENÉRŮ – Odborná část fotbal [online] [cit. 20. 6. 2013]. Dostupné z: <http://proplynzivot.osu.cz/test/soubory/fotbal%201.pdf>

³⁷ HARVEY, G., DUNGWORTH, R., MILLER, J., GIFFORD, C. *Velká škola fotbalu*. Praha: Svojtka&Co., 2002, str. 132-138. ISBN 80-7237-462-1.

Vybrat optimální způsob vedení útoku svědčí o dobré taktické vyspělosti hráčů. Dobře zvolená taktika může vyhrát zápas.³⁸

5.3.1 *Postupný útok*

Pokud se obrana soupeře nachází v konsolidovaném postavení, zahajuje útočící tým postupný útok. Tento systém vyžaduje kompaktnost týmu a zapojení do kombinace ve větším počtu hráčů. Úspěšnost postupného útoku je dána technickou a taktickou úrovní hráčů, respektive schopnostmi častého střídání herního rytmu a těžiště hry. Složky, na které dbáme, jsou pohyb hráče bez míče, obcházení soupeře, vedení míče, kvalitní přihrávka, zpracování míče.

Útočný herní systém vedený postupným útokem má tyto podoby:

- a) S měněním těžiště hry, což znamená, že útočící tým zvolí k vyřešení herní situace dlouhou (diagonální) přihrávku, protože se v přechodném postavení nacházel v početní převaze bránících hráčů v určitém prostoru.
- b) S nabíhajícím krajním obráncem do uvolněného křídelního prostoru, což vyžaduje bezchybnou spolupráci s krajním záložníkem, který právě zmiňovanému krajnímu obránci uvolní prostor pomocí náběhu do středu hřiště.
- c) S nabíhajícím krajním středovým hráčem do uvolněného křídelního prostoru.
- d) S nabíhajícím středovým hráčem s uplatněním herní kombinace „přihraj a běž“ neboli narážečky.
- e) Se zapojením středních obránců při zakládání, vedení i zakončení útoku. Úspěšnost této metody je závislá na koordinované spolupráci. Myslíme tím dočasnou výměnu hráčských funkcí, která vedou ke zmatení soupeře.

„Kladem postupného útoku je kontrola míče (možnost mezihry, tedy uplatnění taktiky „hra na čas“), stupňování tempa kolektivního útočení a možnost následného přechodu do nátlakové hry, možnost střídání variabilních útočných prostředků.“³⁹ Zase v opačném případě nedostatkem je poměrně malý manévrovací prostor pro útočení a po ztrátě míče hrozí možnost rychlého protiútoku soupeře.

³⁸ VOTÍK, J. *Fotbal. Trénink budoucích hvězd*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2003, str. 112. ISBN 80-247-0463-3

³⁹ BEDŘICH, L. *FOTBAL rituální hra moderní doby*. Brno: REPROPRESS, 2006, str. 77. ISBN 80-210-3927-2

5.3.2 *Rychlý protiútok*

Úkolem rychlého protiútoky je co nejrychleji proniknout po zisku míče k soupeřově brance a to v době, kdy soupeř nestačil dostatečně zorganizovat obranu. Důležitým kritériem úspěchu je schopnost hráčů rychle se rozhodovat, mít rychlou reakci, anticipaci a motoriku. Uplatnění tohoto systému je podmíněno zabezpečenou obranou s jistým brankářem, rychlou změnou z obranných herních činností na útočné, kvalitou přihrávky, zejména hráčů středu pole a technickou vyspělostí útočníků.

Tento útočný systém lze uskutečnit protiútokem:

- a) Jednotlivce. Obvykle se objevuje při řešení herní situace 1:1, proniknout do prostoru ideálního pro finální přihrávku nebo pro střelbu.
- b) Skupinou (blokem) hráčů. Vytváří se početní převaha, se snahou uplatnění rychlé, přesné kombinace, s využitím volných prostorů na polovině soupeře.

„Kladem rychlého protiútoky je možnost využití volných prostorů v obraně soupeře, jeho vedení ze zabezpečené obrany, možnost překvapení soupeře a využití jeho chyb v organizaci hry.“⁴⁰ Naopak záporom může být osamocenosť útočících hráčů a tím pádem nedostatečná podpora středových hráčů, což vede k tomu, že bránící mužstvo může být pod neustálým tlakem.

5.3.3 *Kombinovaný útok*

Tento systém útoku je založen na schopnostech skloubení a realizaci předchozích dvou systémů. Je to správná reakce na obrannou hru soupeře. Zjednodušeně lze říct, že jde o obměňování znaků postupného a rychlého protiútoky. Existuje hodně variant prolínání těchto systémů, ale v utkání nejde kombinovaný útok jednoznačně schematizovat. V utkání se objevuje mnoho situací a jejich změny vyžadují od hráčů schopnost čtení hry, vyspělého herního myšlení a předvídání (např. útočící mužstvo získá míč na obranné polovině a snaží se o rychlý protiútok, ale obrana soupeře se stačila včas vrátit do konsolidovaného obranného postavení, nezískala ovšem míč, proto útočící tým přechází do postupného útoku).⁴¹

⁴⁰ BEDŘICH, L. *FOTBAL rituální hra moderní doby*. Brno: REPROPRESS, 2006, str. 77. ISBN 80-210-3927-2

⁴¹ VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ UEFA licence*. Praha: OLYMPIA, a.s., 2005, str. 84. ISBN 80-7033-921-7

5.4 Standartní situace

Velmi podstatnou součástí dnešního fotbalu jsou standartní situace. Standartní situace dělíme podle prostoru, ve kterém se odehrává, způsobem provedení a účelem jejího zahrávání. Je známo, že téměř polovina branek vstřelených při fotbalových utkání pochází z přímých a nepřímých volných kopů, rohových kopů, vhazování a pokutových kopů. Za standartní situaci považujeme ještě zahájení hry, míč rozhodčího a kop od branky.⁴²

5.4.1 Typy standartních situací v útočné fázi hry

Každá standartní situace se rozlišuje na obrannou a útočnou fázi. Pro potřeby této bakalářské práce se zaměření upíná na útočnou fázi hry, zejména na rohový kop, autové vhazování, přímý volný kop, nepřímý volný kop a pokutový kop, po jejichž zahrání může útočící mužstvo ohrozit branku soupeře, či přímo vstřelit gól.

- a) Rohový kop – je to standartní situace, ze které si lze vytvořit střeleckou příležitost i dosáhnout branky přímo. Varianty provedení rohového kopu jsou:
 - a. Dlouhá přihrávka ke vzdálenější tyči, která má buď rotaci směrem k brance, nebo naopak od branky.
 - b. Dlouhá střílená přihrávka k bližší tyči, která by měla být na prvního nabíhajícího hráče, který může zakončit přímo, nebo nadzvednout pro hráče nabíhající za ním.
 - c. Krátká přihrávka. Tato varianta nabízí spoustu možností založených na spolupráci hráčů jak překvapit soupeře. Jedná se o přecíslení v určitém prostoru, pokusit se vytáhnout, rozhýbat obranu ze základního postavení, vytvořit předpoklady pro rychlou změnu těžiště hry a další.

„Volby řešení útočné fáze rohového kopu se odvíjí od typologie hráčů vlastního týmu i družstva soupeře, systému i pojetí hry, kvalit brankáře, apod.“⁴³

- b) Autové vhazování ze zámezí – je podstatným prostředkem pro útočnou fázi hry. Pokud jsou splněna všechna pravidla týkající se správného provedení, tak autové vhazování zajišťuje dobrý přechod do útoku. U této standartní situace neplatí pravidlo o ofsajdu, což zvyhodňuje útočící hráče, kteří mají možnost nabíhat si až za obranu soupeře. Hráč, který vhazuje míč do hry, by si měl vybrat spoluhráče, který má relativní volnost a čas pro bezpečné zpracování a založení útoku.

⁴² HARVEY, G., DUNGWORTH, R., MILLER, J., GIFFORD, C. *Velká škola fotbalu*. Praha: Svojtka&Co., 2002, str. 66-94. ISBN 80-7237-462-1.

⁴³ VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ UEFA licence*. Praha: OLYMPIA, a.s., 2005, str. 93. ISBN 80-7033-921-7

- c) Přímý volný kop je jednou z nejnebezpečnějších standartních situací pro soupeře. Při provádění přímého volného kopu musí míč ležet v klidu na zemi a soupeř musí být od balónu minimálně 9,15 metrů. Standartní situace může být zakončena přímou střelou, nebo být rozehrána kombinačně. Volba řešení závisí na střeleckých dispozicích útočících hráčů, na herní situaci a na vzdálenosti místa zahrávání od branky soupeře. Pokud je standartní situace v blízkosti ohrožující soupeřovu branku, staví se tzv. zeď, jinak by se brankář dostal do značné nevýhody proti exekutorovi. Nové trendy zahrávání této standartní situace vedou k tomu, že hráči využívají klamavou taktiku, což může být přebíhání hráčů, různé signály nebo postavení útočících hráčů podél zdi, apod. Tím se nám ale zvyšuje riziko ztráty míče po neúspěšném zahrání a hrozí rychlý protiútok soupeře.⁴⁴
- d) Nepřímý volný kop je standartní situace, ze které nemůže být dosaženo branky přímo. Nařízení této standartní situace signalizuje rozhodčí paží zvednutou nad hlavu, kterou drží nad hlavou, dokud se některý jiný hráč míče nedotkne nebo dokud není míč ze hry. Proto nepřímý volný kop se zahrává kombinačně, jedná se o jednoduchou přihrávku na krátkou vzdálenost, centr či složitější kombinaci. Přímá střela připadá v úvahu jen z bezprostřední blízkosti, kdy střílející hráč předpokládá, že dojde k tečování míče, poté by gól platil. Perličkou této standartní situace je, že pokud si tým vstřelí vlastní branku, tak gól neplatí a soupeř zahrává rohový kop.⁴⁵
- e) Pokutový kop neboli „desítka“ je standartní situace, která je nařízena po faulu na útočícího hráče v pokutovém území. Výsledkem pokutového kopu je ve velké většině případů skórování branky, proto je penalta považována za nejnebezpečnější standartní situaci ve fotbale. Výběr řešení zahrání pokutového kopu záleží na střílejícím hráči a na pohybu brankáře, podle kterého se exekutor může rozmyslet, kam míč umístí. „*Při provedení je možné použít všech způsobů střelby, výběr záleží na hráči, situaci, psychické odolnosti, apod.*“⁴⁶ V případě úspěšného zákroku brankáře je možnost dorazit míč do branky.⁴⁷

⁴⁴ Fotbalová asociace České republiky. *Volné kopy* [online]. Infogram: ©2000-2012 FAČR [cit. 21. 6. 2013]. Dostupné z: <http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=1417&tmplid=1292>

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ UEFA licence*. Praha: OLYMPIA, a.s., 2005, str. 94. ISBN 80-7033-921-7

⁴⁷ Wikipedie. *Pokutový kop* [online]. [cit. 21. 6. 2013] Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Pokutov%C3%BD_kop

6 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

6.1 Hlavní cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je analýza útočné fáze hry týmu FC Fastav Zlín a to konkrétně srovnáním kategorií muži „A“ a dorost U19.

6.2 Dílčí cíle práce

- 1) Analyzovat útočné herní systémy při brankových situacích v zápasech kategorií muži „A“ a dorost U19 a jejich vzájemné srovnání.
- 2) Analyzovat vstřelené branky z hlediska postu hráče.
- 3) Analyzovat vedení útočné fáze.
- 4) Analyzovat brankové situace FC Fastav Zlín v jednotlivých utkáních týmů, které působily v obou soutěžích, ve kterých se nachází sledované mužstvo.

6.3 Výzkumné otázky

- 1) Jaký ze způsobů útoku vedl nejčastěji ke gólové situaci týmů v 1. Fotbalové národní lize a 1. Dorostenecké fotbalové lize?
- 2) Jaký post se nejvíce prosazoval u týmů, kteří skončili na prvním a druhém místě v 1. Fotbalové národní lize a 1. Dorostenecké fotbalové lize?

6.4 Úkoly práce

- 1) Vyhledávání a prostudování zdrojů odborné literatury zaměřené na zkoumanou problematiku.
- 2) Stanovení metodiky.
- 3) Pořídit videozáznamy a zápisy všech utkání sledovaných týmů FC Fastav Zlín v mužské a dorostenecké kategorii a provést jejich analýzu.
- 4) Vymezit kritéria pro pozorování utkání a na jejich základě provést analýzu.
- 5) Analýza a zpracování získaných dat.
- 6) Provést komparace mezi vybranými celky a jejich herními činnostmi.
- 7) Provést grafické zpracování vybraných herních činností.

7 METODIKA ZÍSKÁVÁNÍ DAT A INFORMACÍ

7.1 Charakteristika výzkumného souboru

V rámci analýzy útočné fáze, pro kterou jsem si vybral dva týmy a to FC Fastav Zlín v mužské a dorostenecké kategorii, jsem se zaměřil na sledování gólových akcí v průběhu celé sezóny.

FC Fastav Zlín kategorie muži „A“ se v uplynulé sezóně 1. Fotbalové národní ligy umístil na 6. místě, ale dlouho bojoval o nejvyšší příčky. Soutěže se zúčastnilo šestnáct mužstev z celé České republiky. Hrál se systémem „každý s každým“ a to jak v domácím tak venkovním zápase. Dohromady to bylo 30 utkání, ve kterých mužstvo, které jsem sledoval, dalo celkem 49 branek. V dorostenecké kategorii U19 došlo během několika let v 1. Dorostenecké fotbalové lize k řadě změn. Rozšířil se počet účastníků z šestnácti na osmnáct. Systém zůstal stejný, tudíž se hrálo „každý s každým“ v domácím a venkovním zápase. Celkově se jednalo o 34 utkání, ve kterých sledované mužstvo dalo 48 branek.

Účastníci 1. Fotbalové národní ligy v uplynulém ročníku:

Bohemians Praha 1905

1. SC Znojmo

FC Fastav Zlín

1. HFK Olomouc

Bohemians Praha

FC MAS Táborsko

FC Zenit Čáslav

SFC Opava

FC Graffin Vlašín

FK Ústí nad Labem

FK Pardubice

FK Baník Most

MFK Karviná

FK Viktoria Žižkov

Slovan Varnsdorf

FK Baník Sokolov

Účastníci 1. Dorostenecké fotbalové ligy

FK Mladá Boleslav

AC Sparta Praha

SK Slavia Praha

FC Fastav Zlín

FK Hlučín

FC Slovan Liberec

FC Hradec Králové

SK Dynamo České Budějovice

FC Baník Ostrava

SK Sigma Olomouc

SFC Opava

FC Zbrojovka Brno

1. FC Slovácko

FK Teplice

FC Viktoria Plzeň

FK Pardubice

Bohemians Praha 1905

FC Vysočina Jihlava

7.2 Metody použité ke sběru dat

Pro výzkum ve své bakalářské práci jsem zvolil diagnostickou techniku analýzy videozáznamu a osobní pozorování. Byla využita také pozorovací metoda (nepřímá i přímá).

K získání potřebných dat bylo nutné sledovat všechna utkání, nebo alespoň gólové akce, které sledované týmy FC Fastav Zlín hrály. Všechna utkání byla zaznamenána na

DVD rekordér. Utkání byla uchována na disku tak, aby bylo možné je využít k zastavení nebo ke zpomalení, či opětovnému vrácení gólové situace pro detailnější vyhodnocení. Tím pádem opakovaně a přesně zaznamenat sledované parametry. K sumarizaci jednotlivých utkání jsem použil oficiální internetové stránky FC Fastav Zlín⁴⁸, popřípadě oficiální stránky obou soutěží⁴⁹ ve kterých se nacházeli.⁵⁰

Z pořízených videozáznamů jsem pomocí pozorovací metody zaznamenával brankové akce do předem připravených formulářů Microsoft Excel Starter 2010.

7.3 Zpracování dat

Gólovou akci jsem zaznamenával do předem připraveného formuláře, kde jsem určil, zda byla branková akce vedena středem hřiště nebo křídelními prostory, jestli šlo o postupný útok, kombinovaný útok, rychlý protiútok či standartní situaci. Zaznamenal jsem také, který post skóroval a odkud branka padla, včetně standartních situací.

7.4 Sumarizace a zaznamenávání gólové akce

Sumarizace obsahuje stručný přehled daného utkání, zahrnuje:

- Základní sestavy sledovaných celků v mužské a dorostenecké kategorii.
- Střelce branek a čas.
- Datum a místo konání.
- Konečný i poločasový výsledek.

Gólové situace jsem zaznačil do připraveného plánu hřiště, který byl namalován v Microsoft Wordu 2010. Akce začínají u druhého přihrávajícího, pokud jde o vydařenou akci, tak již od zisku míče a končí místem, odkud došlo ke gólovému zakončení. Pro znázornění jsem použil standartní fotbalové značení.

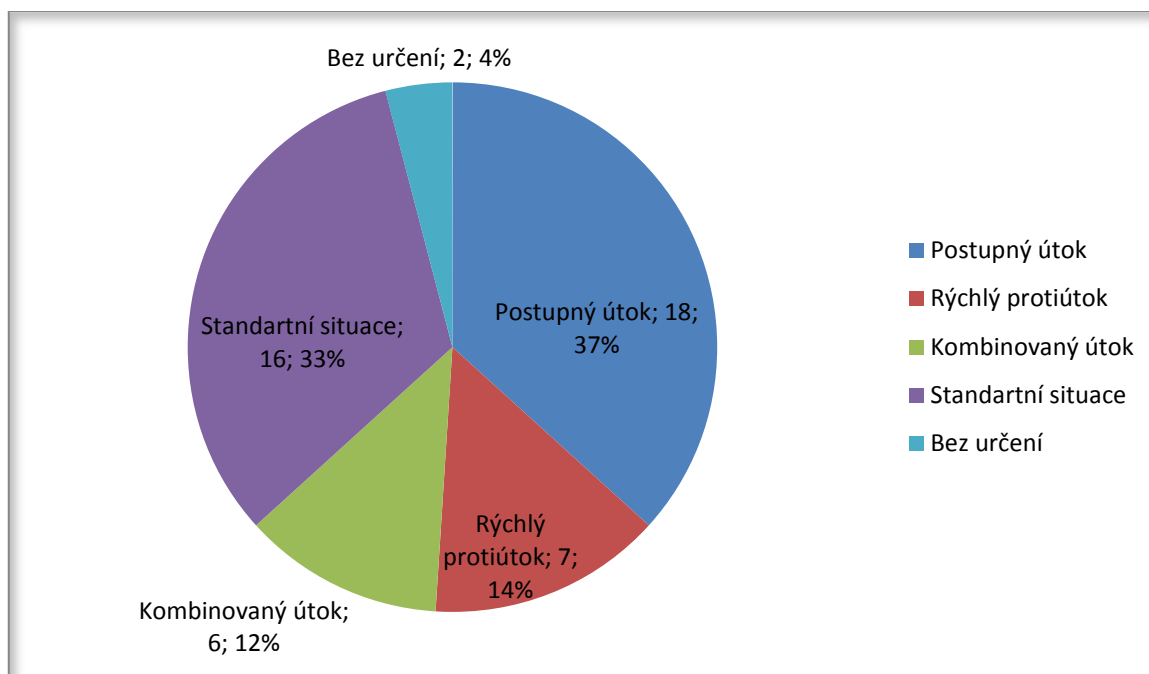
⁴⁸ Oficiální stránky klubu FC Fastav Zlín. [online]. Infogram: ©2011-2013 [cit. 27. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.fcfastavzlin.cz/>

⁴⁹ Fotbalová asociace České republiky. *1. Liga staršího dorostu*. [online]. [cit. 27. 6. 2013]. Dostupné z: <http://nv.fotbal.cz/domaci-souteze/1liga-st-dorostu/index.php>

⁵⁰ 1. Fotbalová národní liga. [online]. Infogram: ©2013 LFA [cit. 27. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.fnliga.cz/>

8 VÝSLEDKY A DISKUZE

8.1 Analýza útočných herních systémů při brankových situacích v zápasech kategorie muži „A“ a dorost U19 a jejich vzájemné srovnání.

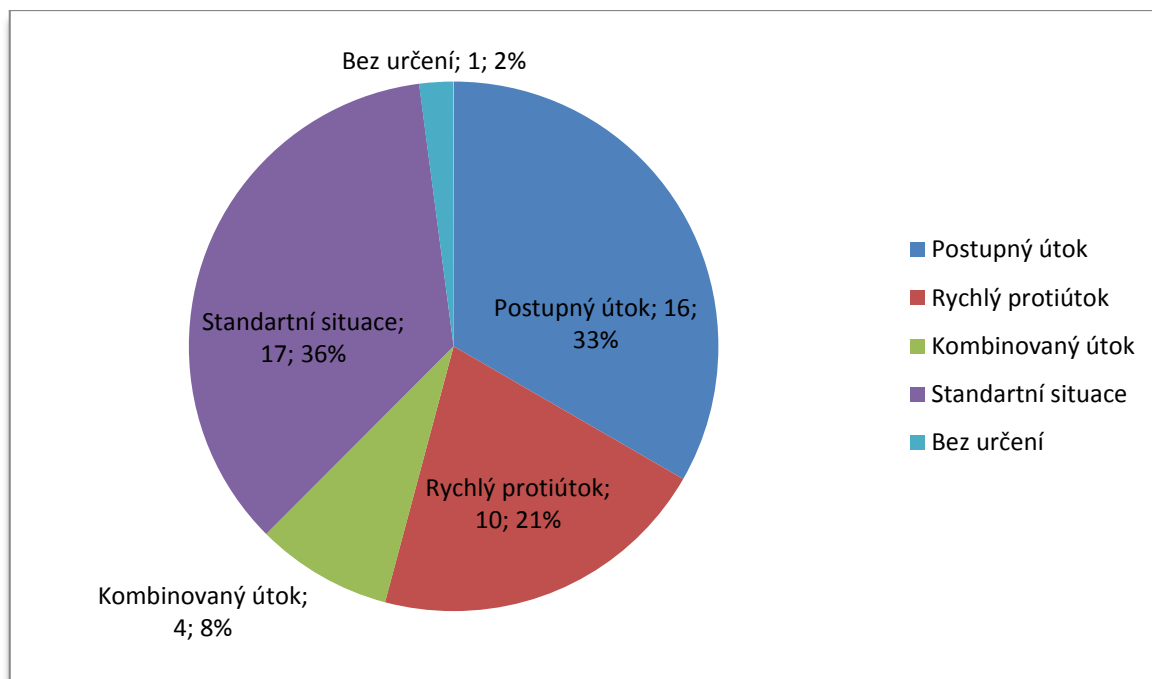

Graf 1. Útočné systémy v kategorii muži „A“.

Na grafu č. 1 je patrné, že nejvíce úspěšných akcí bylo vedeno postupným útokem a to konkrétně 37 %, což ukazuje, že tým FC Fastav Zlín v kategorii muži „A“ útočil ve většině případů do zformované obrany soupeře. Ke vstřelení branky využil také standartní situace a to ve 33 %, což byl druhý nejčastější herní systém, po kterém padaly branky. Způsob zakončení gólových akcí po rychlém protiútku odpovídal celkově 14 %. Kombinovaný způsob útoku se vyskytl v průběhu sezóny v 12 % vstřelených branek. Pouze dvakrát se objevil způsob, který nepatří ani do jedné kategorie. Jednalo se o chybnou rozehrávku soupeře.

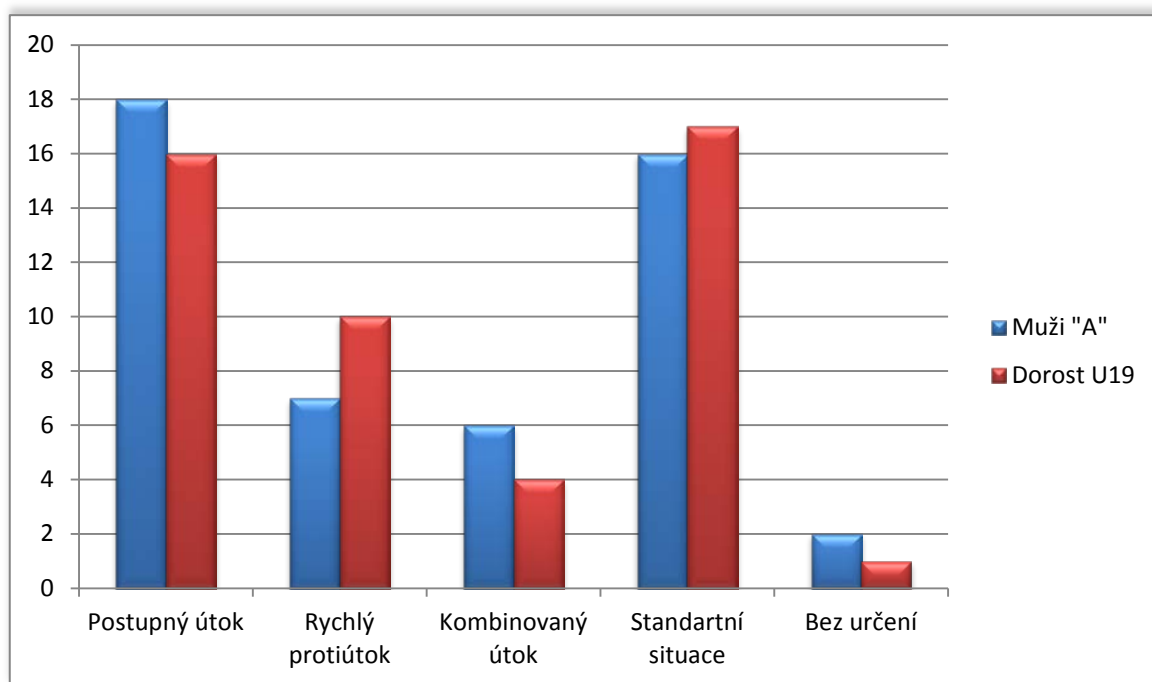
V této sezóně bylo mužstvo FC Fastav Zlín nejlépe střílejícím týmem soutěže, (společně s Varnsdorfem) vstřelilo 49 branek, což bylo markantní zlepšení oproti minulé sezóně, kde se tým nacházel mezi trojicí nejhůře střílejících družstev s počtem 28 gólů.⁵¹

⁵¹ Euro fotbal. *Fastav Zlín (Česko)* [online]. Infogram: ©2007 [cit. 29. 6. 2013] Dostupné z: <http://www.eurofotbal.cz/kluby/cesko/fastav-zlin/zapasy/fotbalova-narodni-liga-2012-2013/?cID=20&sID=284>

Graf 2. Útočné herní systémy dorostenecké kategorii U19.

Na grafu č. 2 výšečový graf ukazuje, jak úspěšný byl dorostenecký tým FC Fastav Zlín U19 z hlediska útočných herních situací vedoucí k brankám. Nejvíce gólů dalo sledované dorostenecké mužstvo po standardních situacích a to konkrétně 36 % všech branek. Druhým nejčastějším útočným systémem, po kterém padaly branky, byl postupný útok. Objevil se ve 33 %. Způsob zakončení gólových akcí po rychlém protiútku odpovídal celkově 21 %. Nejméně byla úspěšná akce zakončena kombinovaným útokem, respektive to odpovídalo 8 % z vstřelených branek. Jeden gól padl po vystihnuté přihrávce brankáři, čili 2 % zůstala bez určení.

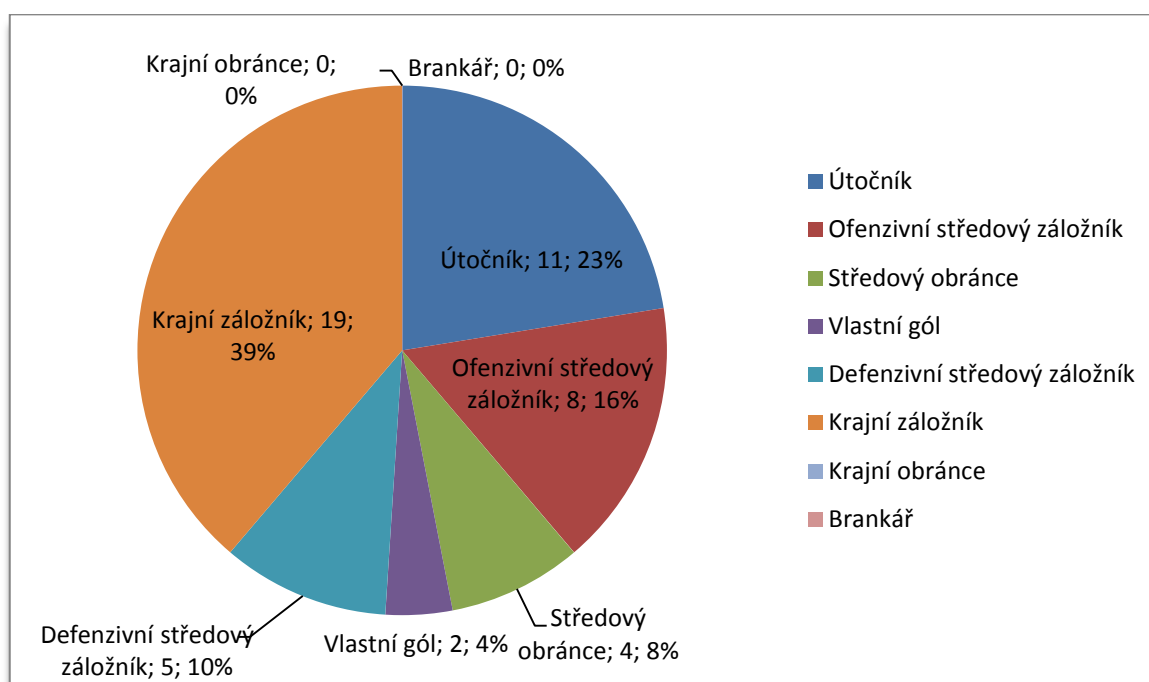
Graf 3. Porovnání dorostenecké a mužské kategorie sledovaných týmů FC Fastav Zlín z hlediska herních systémů vedoucí ke vstřelení branky.

Na grafu č. 3 je patrné, že v klubu pracují na podobné bázi už od dorosteneckých kategorií a přenáší si to do kategorie mužů. Výsledky jsou tím pádem velmi vyrovnané, až téměř totožné.

Rychlý protiútok jako útočný herní systém získal v posledních letech renomé a byl klíčovou týmovou dovedností úspěšných týmů.⁵² Graf č. 3 však ukazuje, že v této práci mělo největší význam vedení útočné fáze postupným útokem a standartními situacemi, které byly v herním systému gólových akcí aplikovány častěji, než zmiňovaný rychlý protiútok.

⁵² BUZEK, M. Studie herních výkonů na ME '08 podle zahraničních expertů. *Fotbal a trénink*. Praha: 2008, ISBN 1212-3390

8.2 Analýza vstřelených branek z hlediska postu hráče.

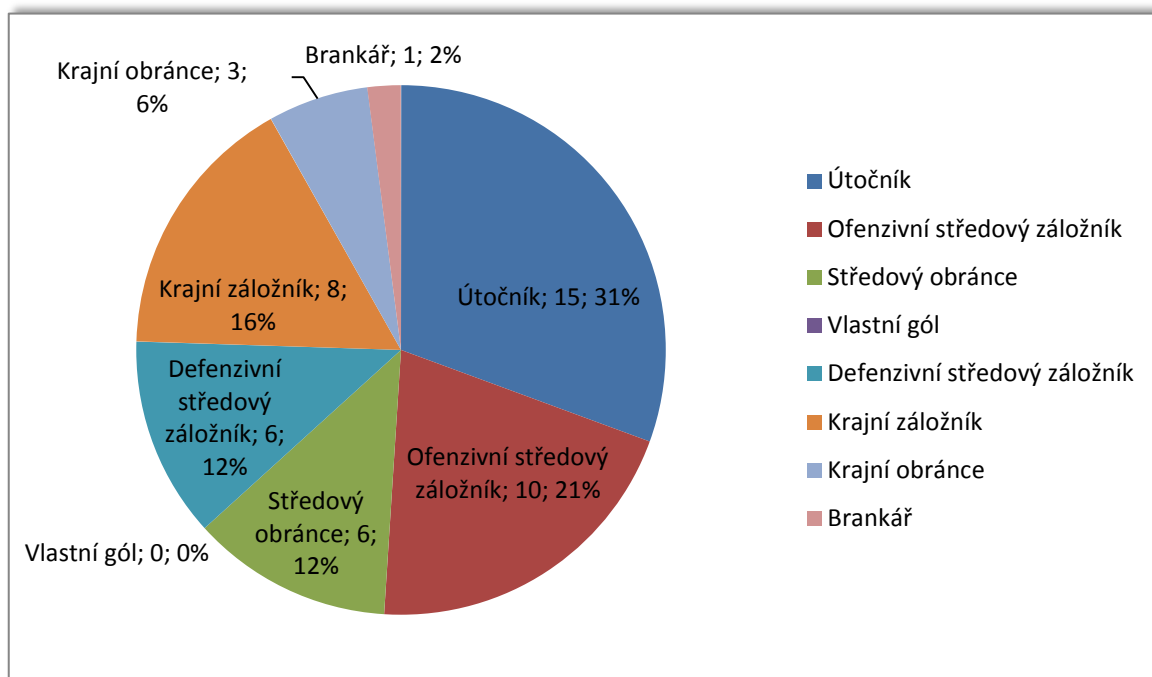

Graf 4. Vstřelené branky z hlediska pozic v kategorii muži „A“

Graf č. 4 ukazuje, který post z hlediska vstřelených branek byl nejefektivnější. Při herním systému 4-2-3-1, který aplikoval FC Fastav Zlín v kategorii muži „A“ je zřejmé, že nejvíce branek bylo vstřeleno z pozice záložníka a to 65 % z celkového počtu branek. Jak již bylo řečeno v teoretické části, kladem tohoto herního systému je, že díky dvěma defenzivním štítům je větší možnost pro podporu útočné fáze od krajních obránců. Z toho vyplývá, že krajní záložníci se dostávali blíž směrem k brance a přineslo to kýžený efekt, jelikož z pozice krajního záložníka padlo nejvíce branek a to 39 % všech vstřelených branek (což odpovídá 19 brankám z celkového počtu 49 vstřelených gólů).

Z pozice útočníka, který je v herním systému jediný, padlo 11 branek, což odpovídá 23 %. Poslední kdo měl na starost podporu útočné fáze v herním systému 4-2-3-1 byl ofenzivní středový záložník, který se podílel na 16 %, což odpovídá 8 brankám. Defenzivní středový záložník se dostával k zakončení velmi sporadicky, největší možnost měl ze standartních situací, zejména pak z rohového kopu, nebo volného přímého kopu. V uplynulé sezóně si zapsal do statistik pouze 5 góly, což znamená 10 % z celkového počtu vstřelených branek. Středový obránce, jak jsem již uvedl v teoretické části, by měl umět dobře hrát hlavou, což může být výhoda při útočných standartních situacích. V mém pozorování se to potvrdilo na 100 %, jelikož z pozice středového obránce padly 4 branky a

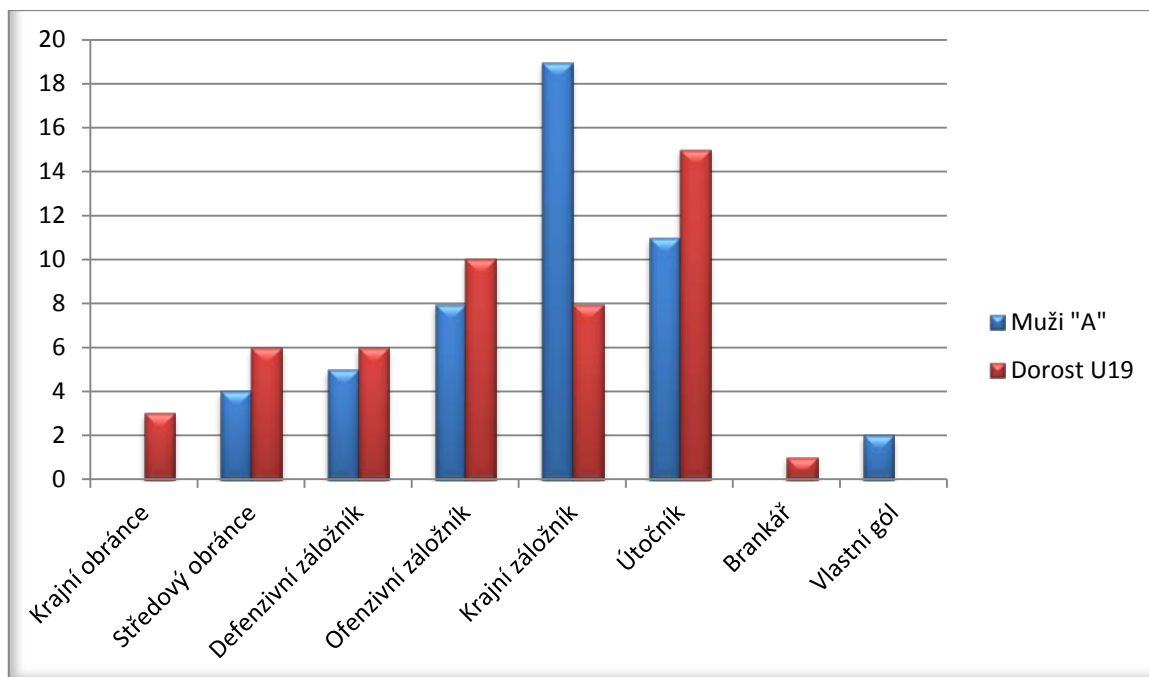
všechny hlavou (8 %). Ve dvou případech si soupeř vstřelil vlastní branku, což znamenalo 4 % z celkového počtu vstřelených branek.

Graf 5. Vstřelené branky z hlediska pozic sledovaného dorosteneckého týmu.

Graf č. 5 znázorňuje, že v dorosteneckém mužstvu FC Fastav Zlín U19 se téměř rovnoměrně na střelení branek podílelo z hlediska postů celé družstvo. Začátek sezóny tým začal v rozestavení 4-4-2, aby v podzimní části přešel na herní systém 4-3-3. Po neuspokojivých výsledcích se postupně vrátil k hernímu systému 4-4-2. Lepší možnosti tým měli útočníci, kteří to potvrdili 31 % z celkových 48 vstřelených branek.

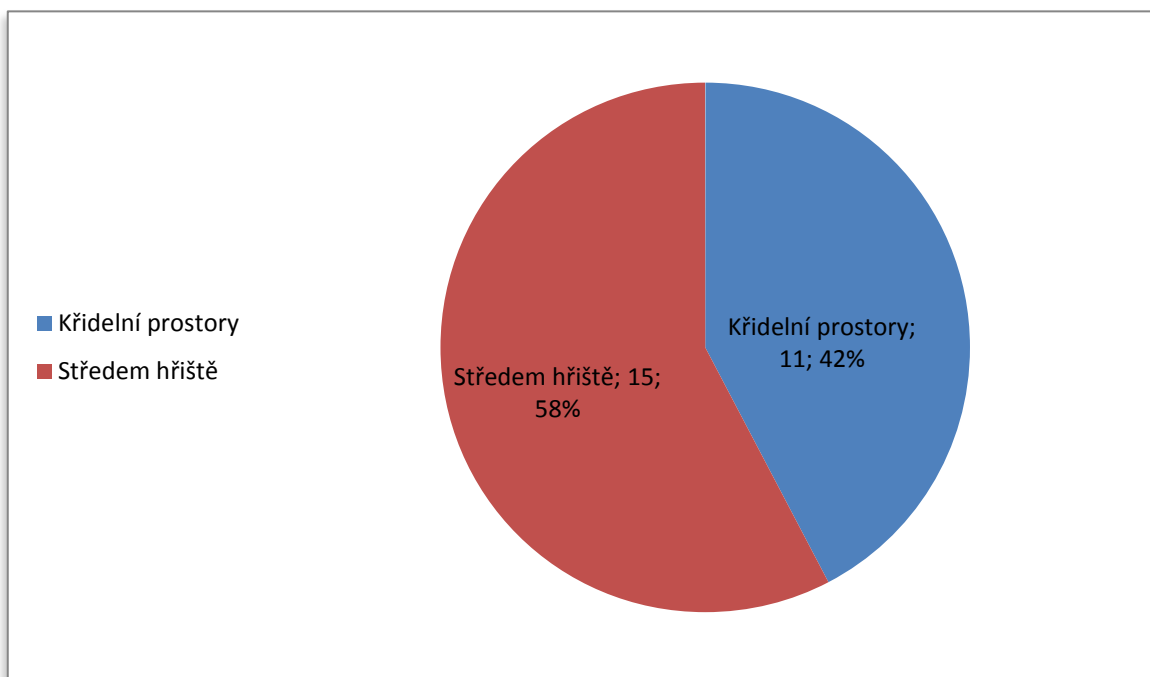
Při rozestavení, které aplikovalo sledované dorostenecké mužstvo je patrné, že největší podpora útočníků byla od ofenzivního středového záložníka. Z deseti zásahů to bylo 21 %. Dalším nejčastějším střelcem byla pozice krajního záložníka a to konkrétně 16 %. Defenzivní středový záložník a středový obránce se podíleli každý po šesti brankách neboli 12 % vstřelených gólů. Nicméně defenzivní středový záložník vstřelil branku přímo ze hry, zatímco z pozice středového obránce vsítili hráči všech 6 branek po standartní situaci. Tři akce zakončené gólem si připsal post krajního záložníka (6 %). Perličkou je, že jedenkrát se prosadil brankář, který vyrovnal zápas s AC Sparta Praha v poslední minutě na 1:1 po rohovém kopu hlavou. Jeho gól znamenal 2 % z vstřelených branek v uplynulém ročníku.

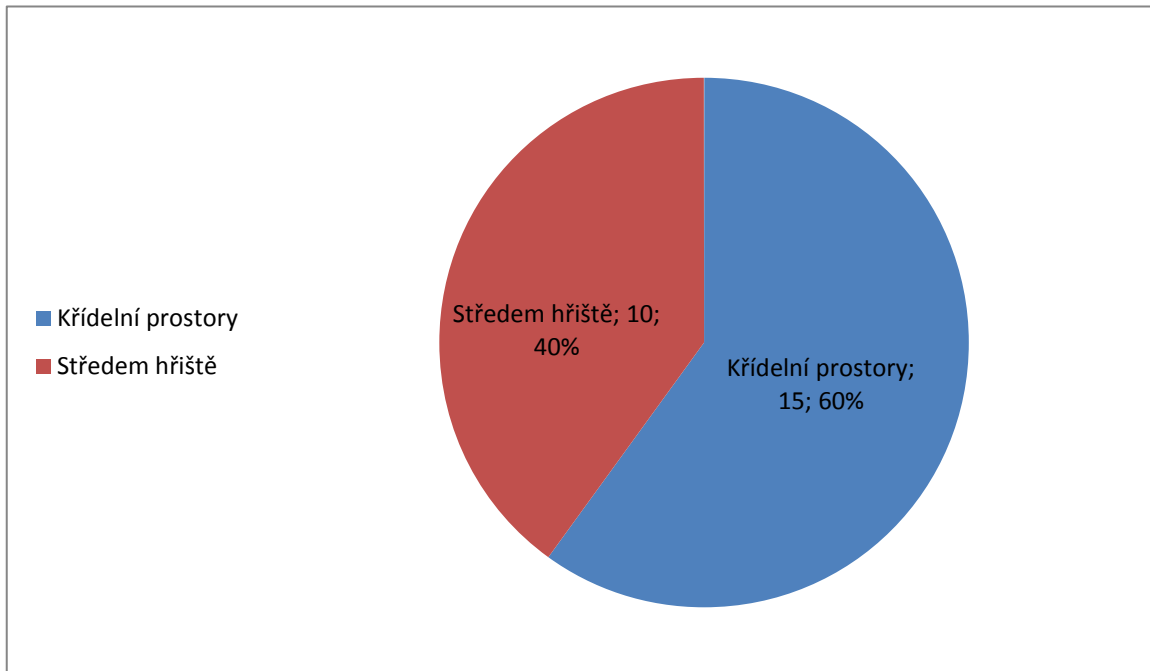
Graf 6. Porovnání vstřelených branek z hlediska pozic FC Fastav Zlín muži „A“ a dorost U19.

Jak už jsem zmínil výše, mužstvo v kategorii mužů praktikovalo herní systém v rozestavení 4-2-3-1 a naopak tým dorostenců FC Fastav Zlín U19 hrál v rozestavení 4-4-2 nebo 4-3-3. Vyplývá z toho, že u systému 4-2-3-1 se prosazovali nejvíce krajní záložníci, kteří využili zpevněného středu dvěma defenzivními záložníky a měli tak více možností podporovat jediného hrotového útočníka. Naopak dle očekávání u herního systému 4-4-2 a 4-3-3 se nejvíc prosadili útočníci. U středových obránců se oba sledované týmy prosadily ze standartních situací, takže tento ukazatel je velmi vyrovnaný. Raritou ovšem je, že v kategorii mužů se neprosadil ani jednou krajní obránce. Jeho role při systému 4-2-3-1 je v přípravování gólových situací (záběh do uvolněného prostoru krajním záložníkem s následnou přihrávkou či centrem), či zakládání útočných akcí. Naopak u herního systému, který praktikovalo dorostenecké družstvo je výměna s krajním záložníkem velmi běžná, tudíž se do zakončení dostává více než v již zmiňovaném herním systému s jedním útočníkem. Na grafu č. 6 se to zcela potvrdilo.

8.3 Analýza vedení útočné fáze.

Graf 7. Způsob vedení útočných kombinací vedoucí ke skórování po zisku míče v mužské kategorii.

Graf 8. Způsob vedení útočných kombinací vedoucí ke skórování po zisku míče v dorostenecké kategorii.

Z grafu č. 7 je patrné, že 58 % útočných akcí založených po zisku míče na obranné i útočné polovině bylo vedeno středem hřiště. Jednalo se především o kolmé přihrávky za obrannou linii, individuální průniky, střely ze střední vzdálenosti, či například po narážence středem hřiště. Za stejných podmínek na grafu č. 7 bylo 40 % vedení útoku krajními prostory. Je to dané tím, že se projevila kvalita a vyspělost útočících středových hráčů a větší taktická vyzrálost v mužské kategorii než v dorostenecké.

Vedení útočné fáze přes křídelní prostory souvisí s organizací obrany soupeře s cílem zahustit střed hřiště. Tato organizace obrany nutí tým, který útočí, roztahovat hru a svým vířivým pohybem vyhledávat volné křídelní prostory, ve kterých vzniká místo pro vedení útočných akcí. Větší úspěšnost vidíme na grafu č. 8, to bylo 60 %. Jedná se o dorosteneckou kategorii. Vysvětlení může spočívat v tom, že v mužské kategorii se většina týmů více zaměřuje na důsledný rozbor taktiky soupeře a individuální schopnosti jeho hráčů, kde většina týmů se snaží hrát přes křídelní prostory a v důsledku toho si na to ostatní týmy dávají větší pozor. Výhodou je také větší počet hrotových hráčů v dorostenecké kategorii než v mužské, díky hernímu rozestavení, které jednotlivá mužstva aplikují.

8.4 Analýza brankových situací FC Fastav Zlín v jednotlivých utkáních týmů, které působily v obou soutěžích, ve kterých se nachází sledované mužstva.

Jedná se o zápasy s Bohemians Praha 1905, SFC Opava a FK Pardubice.

8.4.1 Bohemians 1905

Bohemians Praha 1905 – FC Fastav Zlín (muži)

10. březen 2013, Ďolíček – Praha

2 : 1 (1 : 0)

Základní sestava:

Kořínek (30)

Pazdera (20), Malý (2), Kroča (5), Červenka (19)

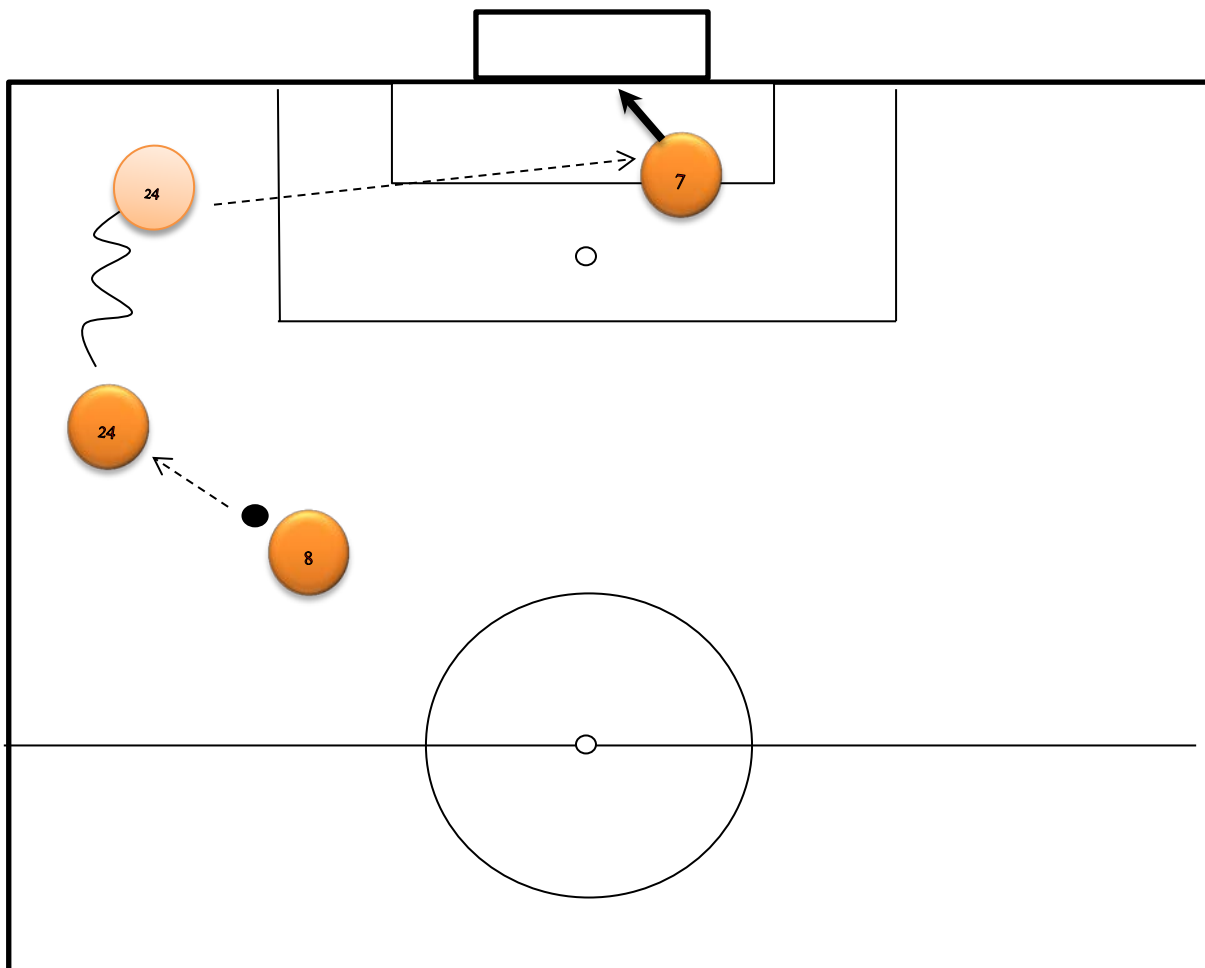
Dobeš (8), Elšík (12)

Železník (7), Poznar (10), Matejov (24)

Malcharek (23)

Branky Zlína: 64. minuta Lukáš Železník

FC Fastav Zlín muži „A“ se střetli s Bohemians Praha 1905, jak jsme už zmínili dvakrát a to v domácím a venkovním prostředí. V domácím utkání mužstvo ze Zlína prohrálo 0:1 gólem z penalty. Ve druhém utkání podlehl Zlín na hostující půdě 2:1. Na obrázku č. 3 můžeme vidět vyrovnávací gól, který padl po postupném útoku, kde středový defenzivní hráč s č. 8 Roman Dobeš přihrál do křídelního prostoru, na krajního záložníka, který potáhl míč a kličkou přes obránce následně odcentroval do pokutového území na zadní tyč, kde číhal krajní záložník Lukáš Železník, který střelbou hlavou zakončil brankovou akci.

Obrázek 3. Gól Lukáše Železníka na 1:1.

- Vysvětlivky:
—————>	pohyb hráče		záložník
~~	vedení míče	●	míč
—————>	střelba		nové postavení záložníka
----->	přihrávka		

Bohemians Praha 1905 – FC Fastav Zlín (dorost)

2 : 3 (0 : 1)

6. 4. 2013, Ďolíček – Praha

Základní sestava:

Švec (1)

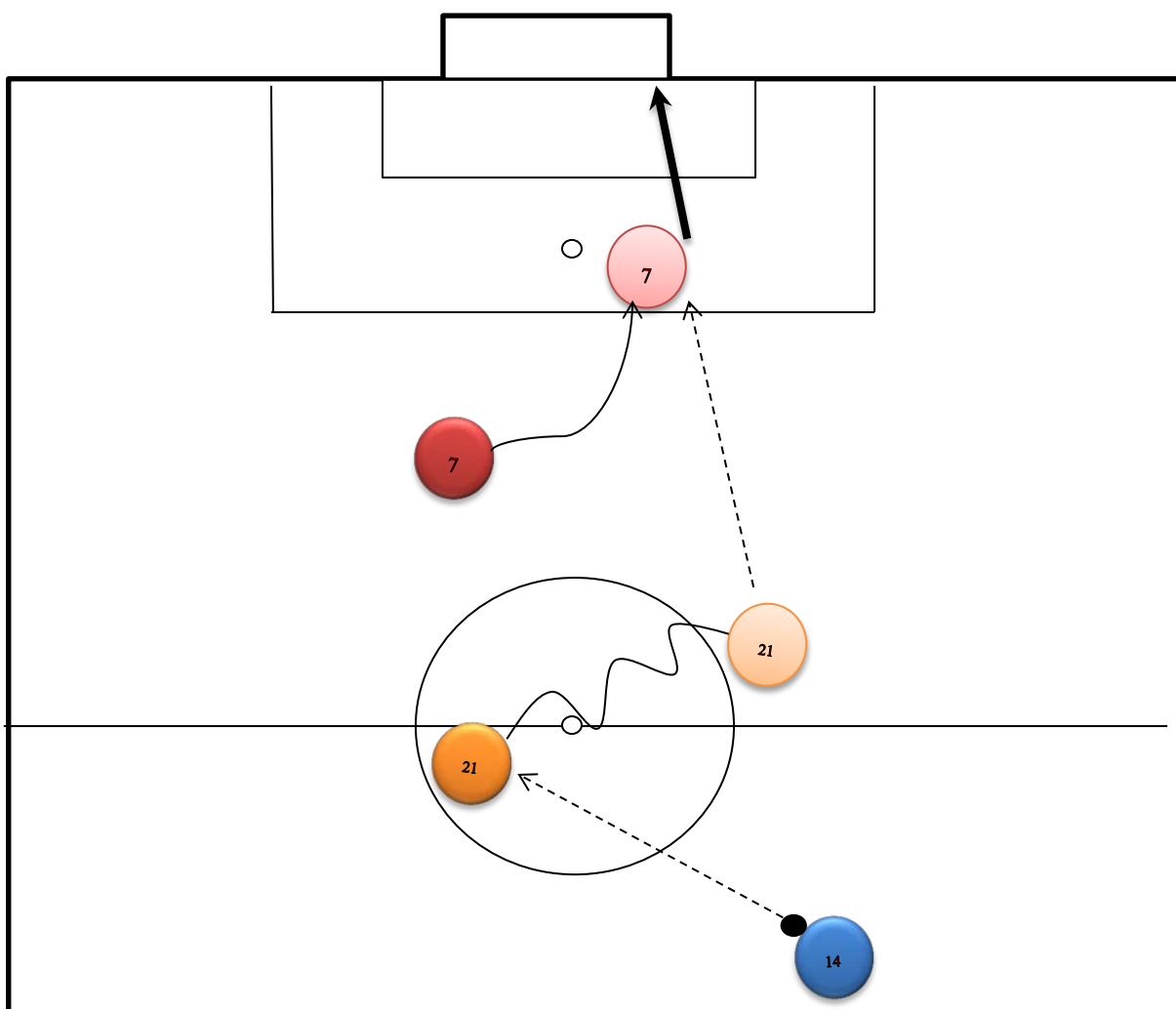
Blanař (4), Zavadil (14), Pavlíček (6), Talaš (5)

Koller (19), Houser (21), Heger (17)

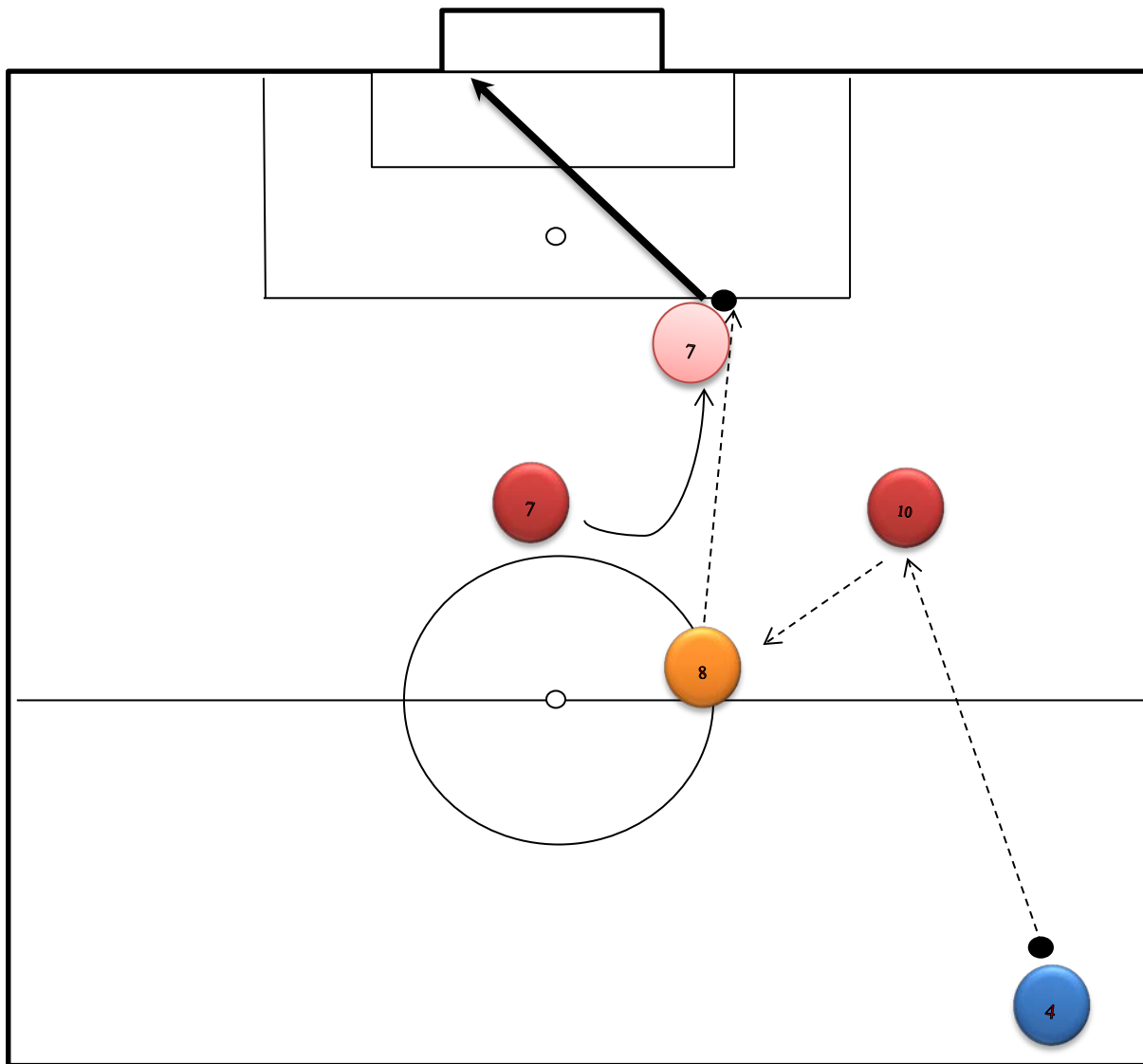
Višnevský (8), Hlobil (7), Elšík (9)

Branky Zlína: 21., 60., 73.(p) minuta Patrik Hlobil

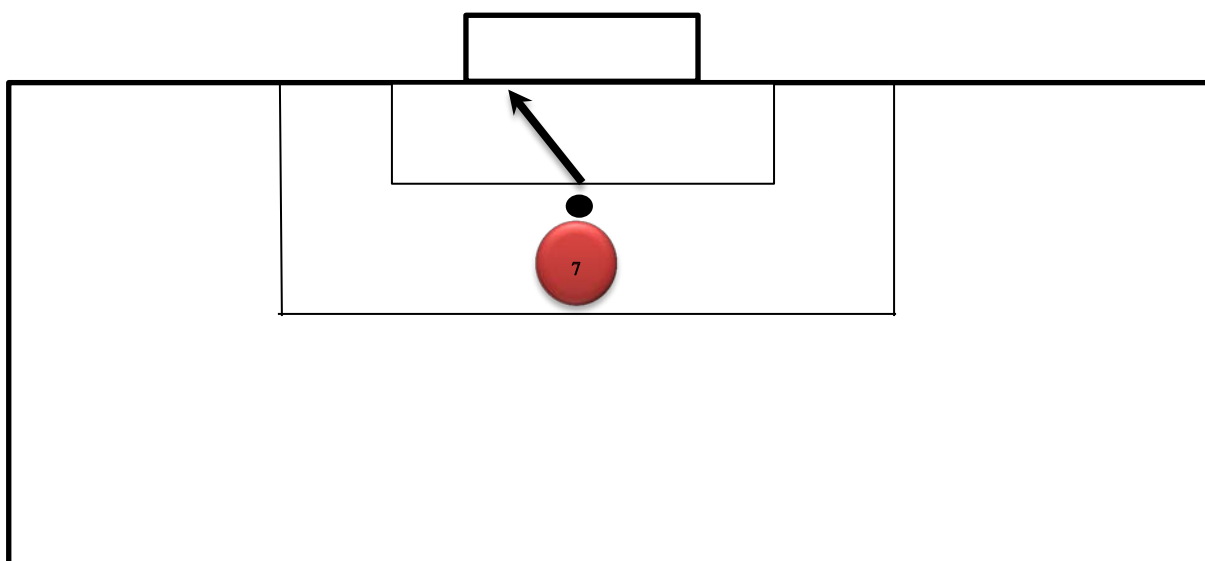
FC Fastav Zlín dorostenci „A“ se utkali s Bohemians Praha 1905 taktěž dvakrát. V domácím prostředí v areálu Vlastimila Marečka na Vršavě prohráli kluci ze Zlína 0:1. Ve druhém utkání hraném v Praze se ale radovalo mužstvo ze Zlína v poměru 2:3. Jednotlivé góly jsme zaznamenali na obrázcích 4-6. Hattrickem se blýskl útočník Patrik Hlobil. Jeho dvorním nahrávačem se stal v tomto zápase hráč číslo 8, Adam Houser, právě ten převzal míč od obránce (obrázek č. 4), potáhl míč a přesnou kolmou přihrávkou našel za obranou rozběhlého útočníka s číslem 7. Podobná situace následoval ve druhém poločase, kde po kombinaci ve středu hřiště vyslal pas za obranu opět Adam Houser s číslem 8 a Patrik Hlobil s číslem 7 se z vápna nemýlil (obrázek č. 5), poslední gól padl ze standartní situace, přesněji řečeno z penalty (obrázek č. 6).

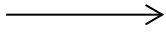

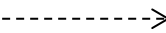

Obrázek 4. Branka Patrika Hlobila 0:1.

Obrázek 5. Gól Patrika Hlobila na 0:2.

Obrázek 6. Proměněný pokutový kop Patrika Hlobila na 1:3.

Vysvětlivky:		pohyb hráče		záložník
		vedení míče		míč
		střelba		nové postavení záložníka
		přihrávka		útočník
		obránce		nové postavení útočníka

8.4.2 SFC Opava

FC Fastav Zlín – SFC Opava (muži)

2 : 2 (0 : 1)

8. 9. 2012, Letná – Zlín

Základní sestava:

Kořínek (30)

Jugas (15), Kroča (5), Kubica (27), Hájek (18)

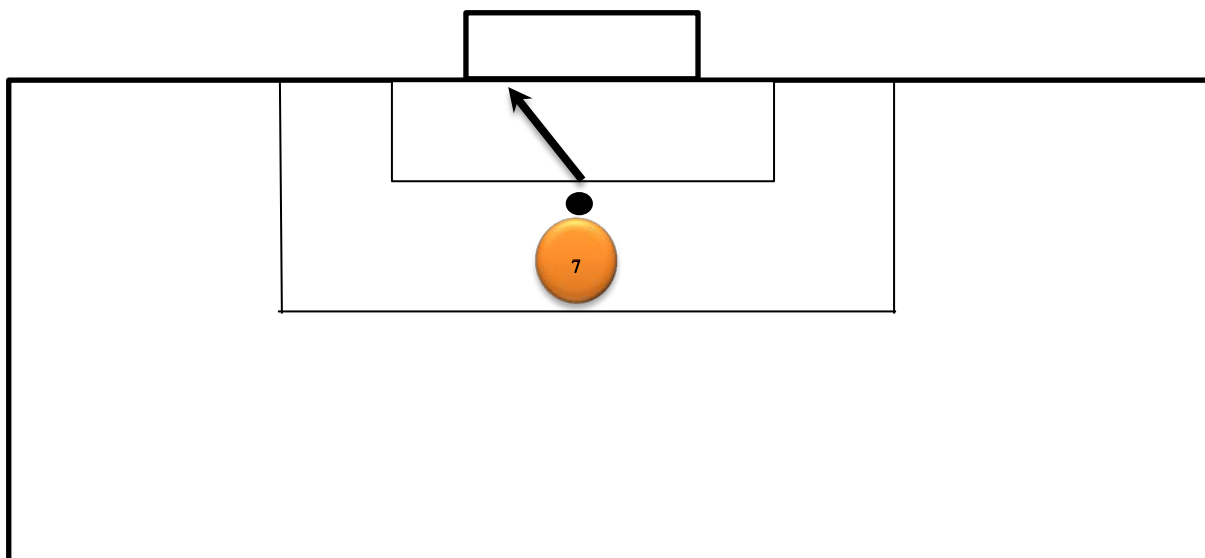
Červenka (13), Polách (21)

Železník (7), Matejov (24), Bartolomeu (25)

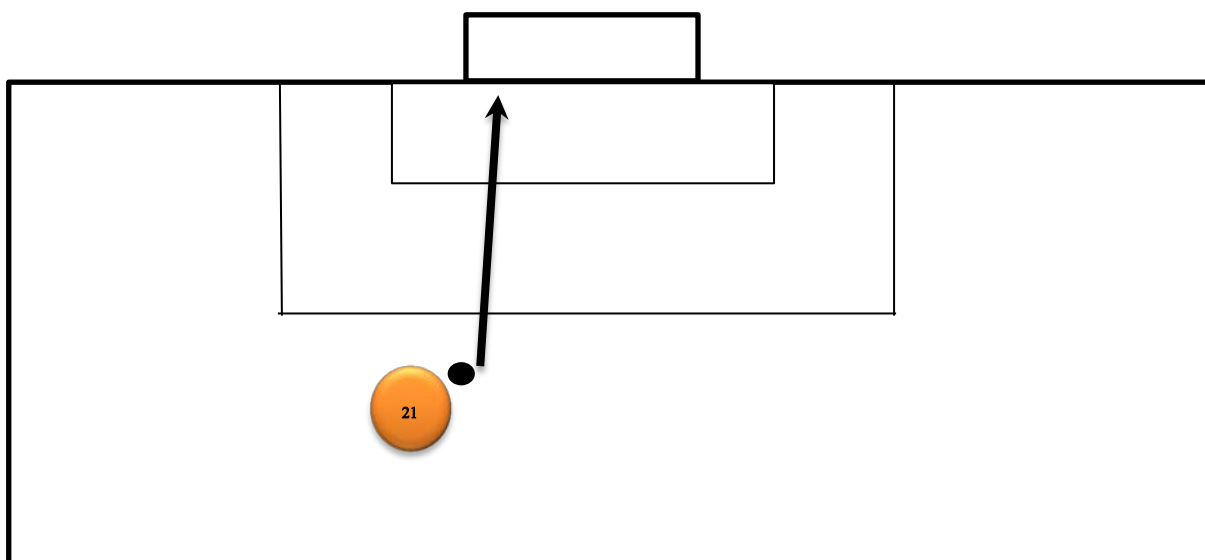
Malcharek (23)

Branky Zlína: 56.(p) minuta Lukáš Železník, 80. minuta Tomáš Polách

FC Fastav Zlín (muži) se utkali s celkem z Moravskoslezského kraje celkem dvakrát, v domácím prostředí utkání skončilo remízou 2:2, naopak v jarních bojích vyhrál celek z Opavy v poměru 2:1. Pro obě kategorie jsem zvolil zanalyzovat domácí utkání. V mužské kategorii padly obě branky ze standartních situací, kdy při prvním gólu se nemýlil z pokutového kopu Lukáš Železník, který srovnal průběh utkání na 1:1 (obrázek č. 7), ale hosté se znovu ujali vedení. Konečnou remízu zachraňoval z přímého volného kopu Tomáš Polách střelou přes zeď (obrázek č. 8).

Obrázek 7. Pokutový kop v podání Lukáše Železníka na 1:1.

Obrázek 8. Volný přímý kop, ze kterého střelou přes zeď skóroval Tomáš Polách.

Vysvětlivky:

- záložník
- míč
- střelba

FC Fastav Zlín – SFC Opava (dorost) 3 : 2 (0 : 0)

10. 11. 2012, areál Vlastimila Marečka, Vršava – Zlín

Základní sestava:

Švec (1)

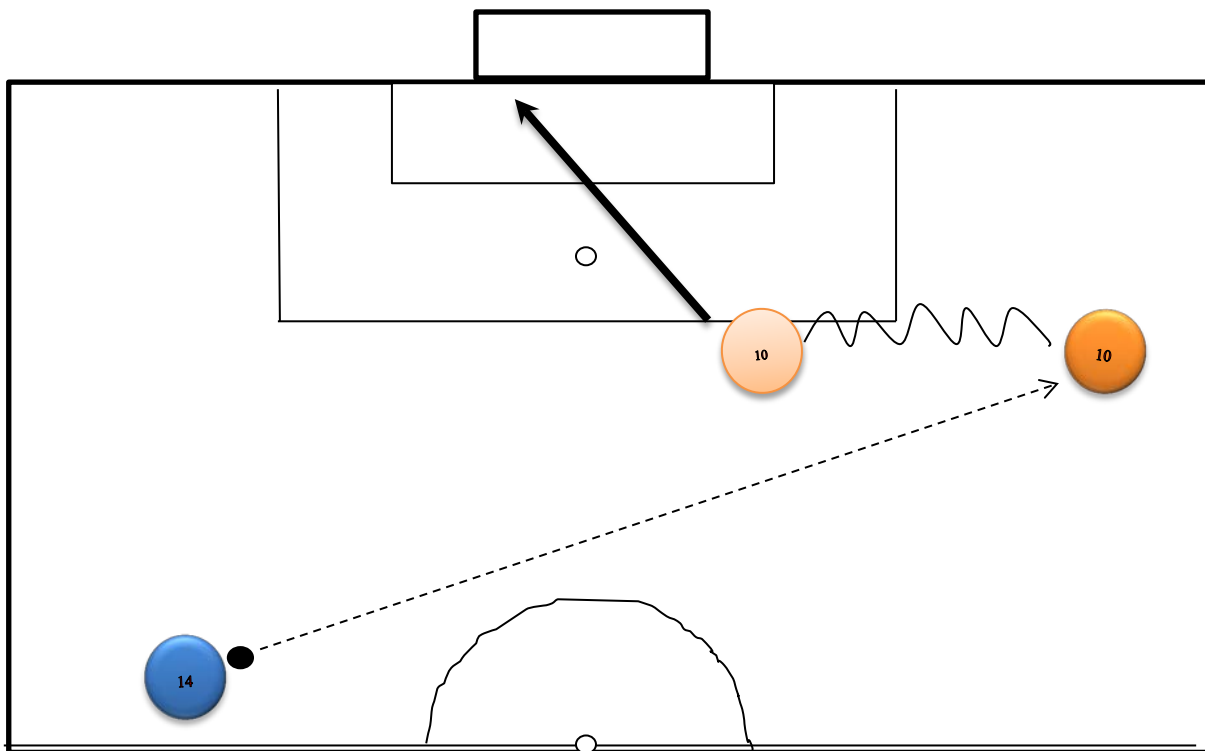
Blanař (4), Dulík (3), Řezník (2), Zavadil (14)

Zedník (12), Koller (19), Houser (21), Hradil (10)

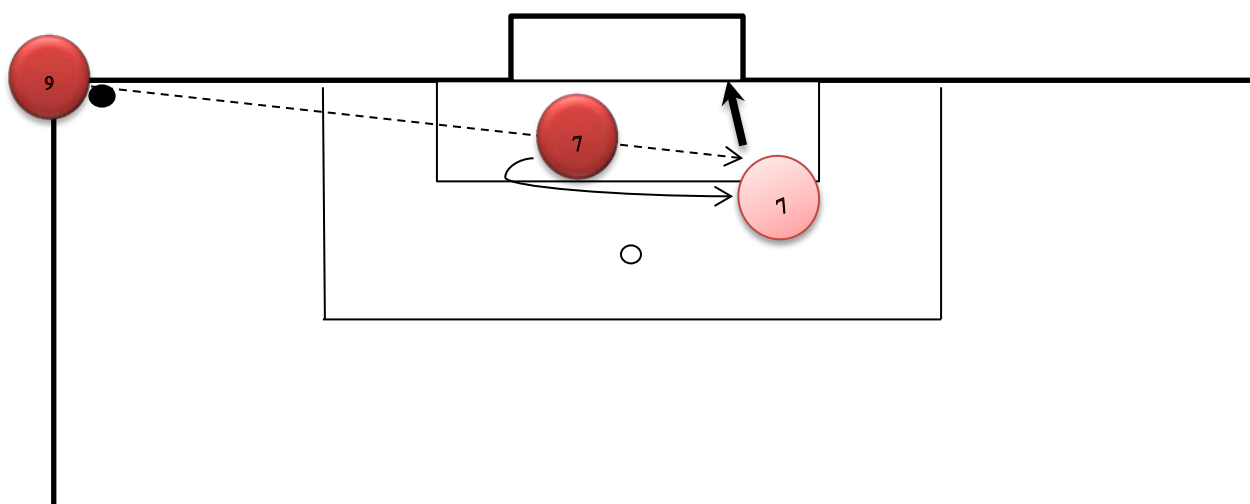
Hlobil (7), Elšík (9)

Branky Zlína: 49. minuta Erik Hradil, 58. minuta Patrik Hlobil, 70. minuta Adam Houser

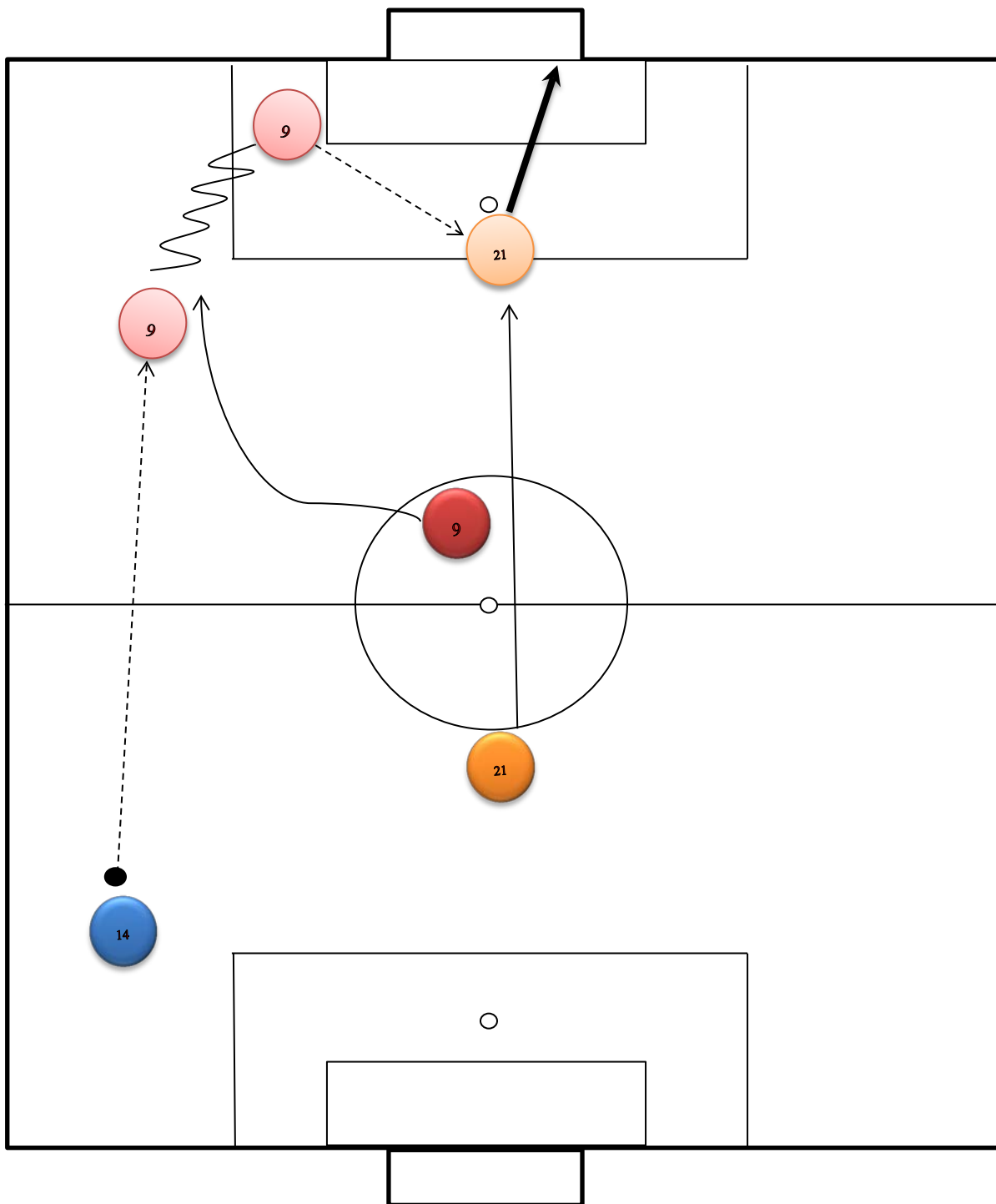
SFC Opava byl před sezónou hlavním adeptem na sestupující příčky, což se potvrdilo i v konečné tabulce, kde 1. dorostenecké mužstvo ze Slezska spadl o soutěž níž. Výsledky tomu dost nasvědčovali v domácím prostředí jim zlíňští „ševci“ ušetřili porážku 3:2 a v Opavě vyhráli v poměru 2:4. V prvním utkání hraném ve Zlíně se ujali domácí po přestávce vedení 3:0. První gól padl po postupném útoku, kdy po kombinaci na levé straně přišlo rychlé přenesení hry diagonální přihrávkou do pravého křídla, kde krajní záložník Erik Hradil si převzal balón a následně navedl do středu hřiště a střelou z poza vápna nedal brankáři šanci, což jsem zaznamenal do obrázku číslo 9. Druhá branka přišla po standartní situaci, o kterou se na zadní tyči postaral útočník Patrik Hlobil, který skóroval střelbou hlavou (obrázek č. 10). Poslední zásah přišel po rychlém protiútku, kdy vyslal pas do křídelního prostoru za obranu krajní obránce Petr Zavadil. Do volného prostoru si naběhl útočník Elšík, který nahrávkou pod sebe našel ofenzivního záložníka Adama Housera a ten se z prvního doteku nemýlil. Zakresleno to bylo na obrázku č. 11.

Obrázek 9. Branka Erika Hradila na 1:0.

Obrázek 10. Gól Patrika Hlobila po rohovém kopu na 2:0.

Obrázek 11. Branka Adama Housera na 3:0.

Vysvětlivky:

→ pohyb hráče

~ vedení míče

→ střelba

- - - - -> přihrávka

● obránce

● záložník

● míč

● nové postavení záložníka

● útočník

● nové postavení útočníka

8.4.3 FK Pardubice

FC Fastav Zlín – FK Pardubice (muži)

2 : 1 (2 : 0)

25. 5. 2013, Letná – Zlín

Základní sestava:

Kořínek (30)

Pazdera (20), Malý (2), Kroča (5), Červenka (13)

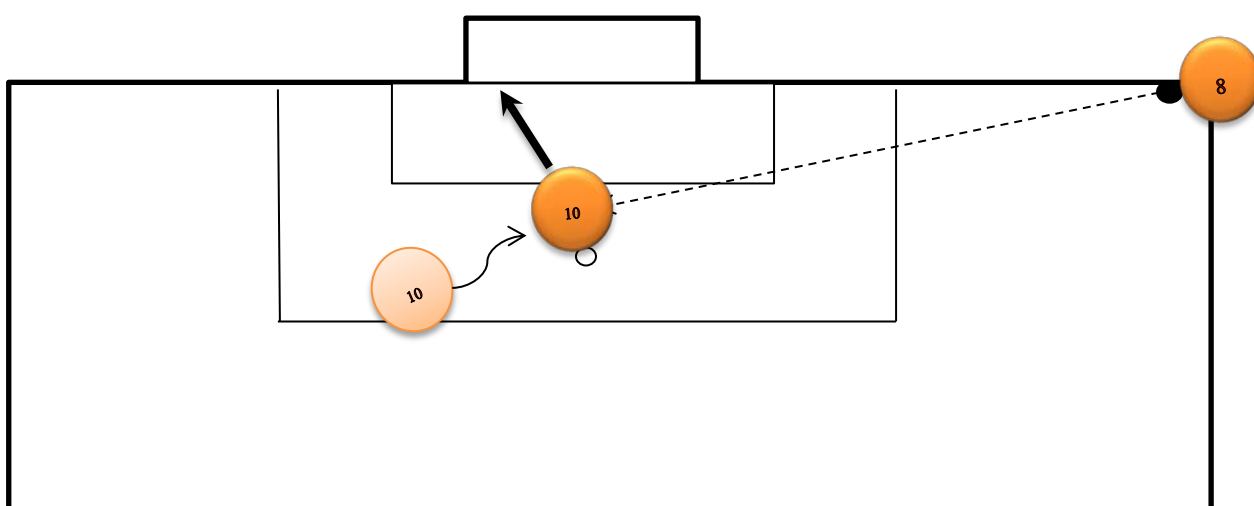
Dobeš (8), Elšík (12)

Železník (7), Poznar (10), Hruška (3)

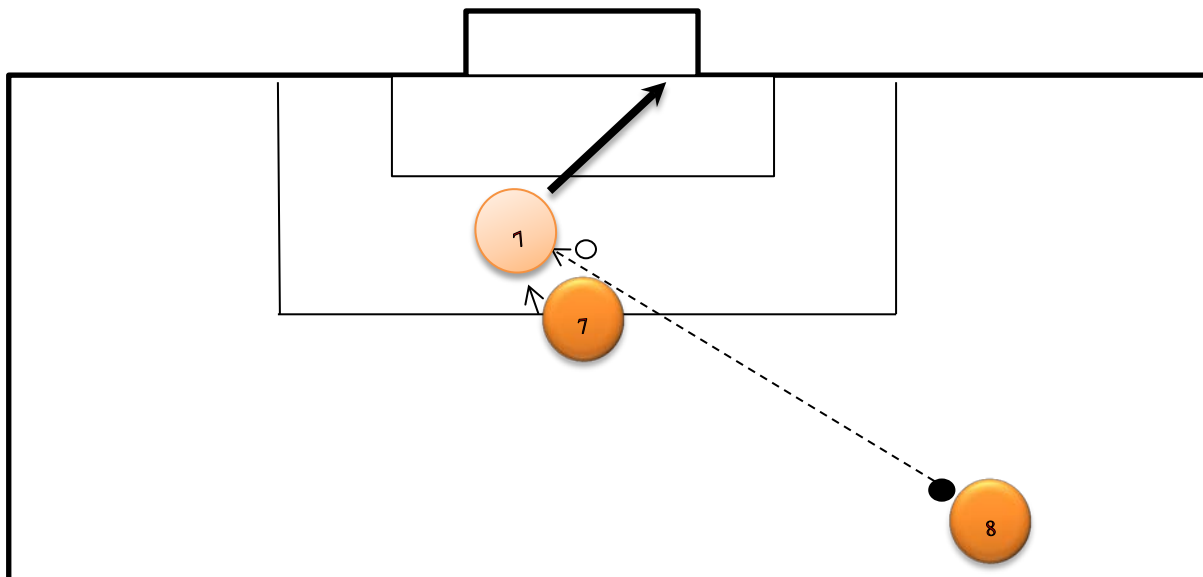
Malcharek (23)

Branky Zlína: 20. minuta Tomáš Poznar, 40. minuta Lukáš Železník

FC Fastav Zlín (muži) se v závěru soutěže utkali s celkem FK Pardubice podruhé. V prvním utkání hraném v Pardubicích prohráli 2:0. Na zlínské Letné se však radovali z výhry 2:1 domácí fotbalisté. Obě branky padly ze standartních situací a obě střelbou hlavou. První branka padla po rohovém kopu, kde se nekompromisně z ideálního prostoru prosadil ofenzivní záložník Tomáš Poznar (obrázek č. 12). Druhý gól padl z volného přímého kopu, kde si v pokutovém území našel míč krajní záložník Lukáš Železník (obrázek č. 13).

Obrázek 12. Vedoucí branka Tomáše Poznara na 1:0 po rohovém kopu.

Obrázek 13. Gól Lukáše Železníka po volném přímém kopu z boku.

Vysvětlivky:

—————>	pohyb hráče		záložník
- - - - ->	přihrávka		míč
—————>	střelba		nové postavení záložníka

FC Fastav Zlín – FK Pardubice (dorost)

1 : 1 (0 : 0)

29. 3. 2013, Bařov – Otrokovice

Základní sestava:

Švec (1)

Talaš (5), Dulík (3), Pavlíček (6), Zavadil (14)

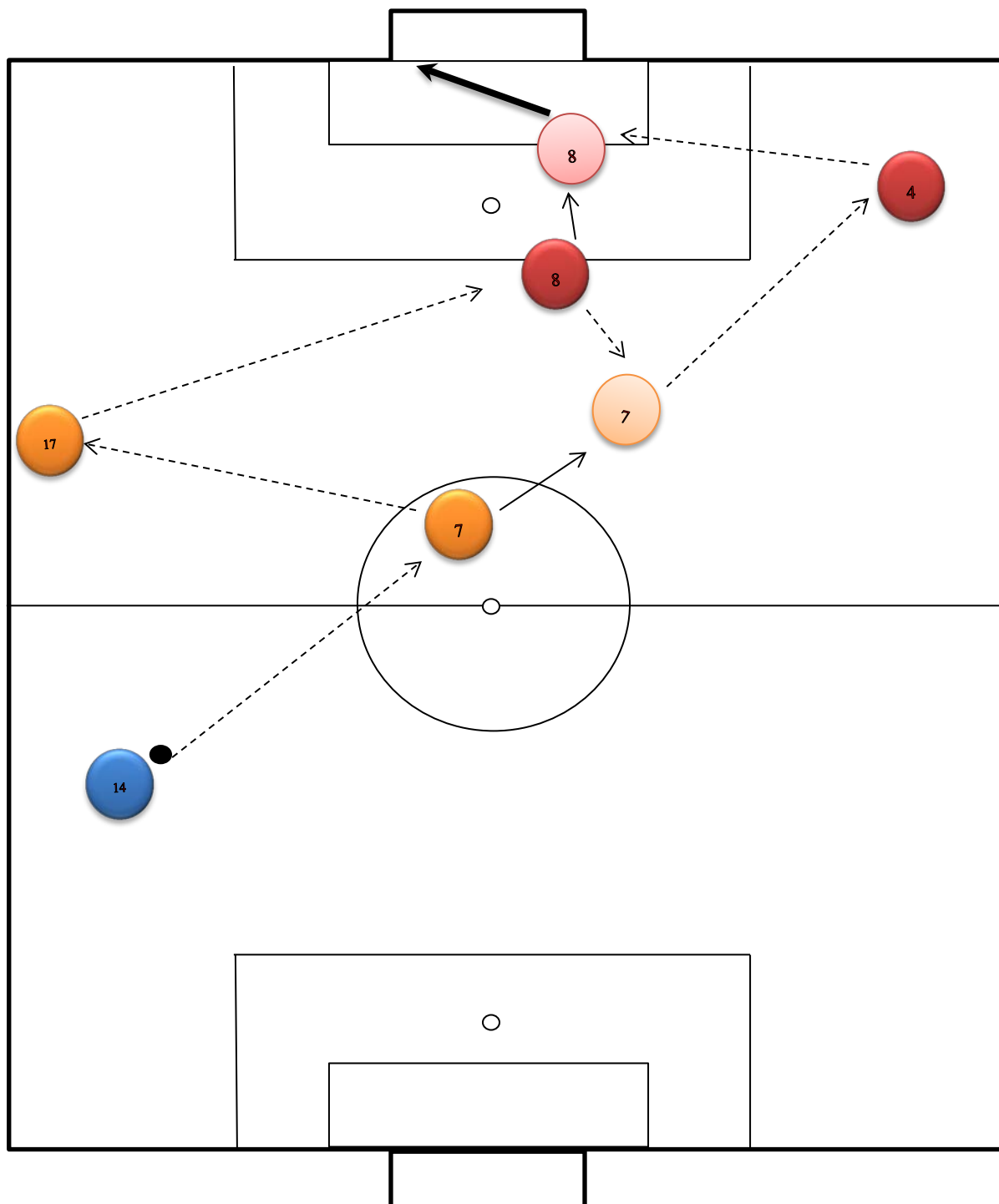
Koller (19), Hlobil (7), Heger (17)

Blanař (4), Višněvský (8), Chuchma (12)

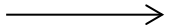

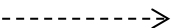

Branky Zlína. 79. minuta Nikola Višněvský

FC Fastav Zlín v kategorii dorostu se utkal s celkem z Pardubic dvakrát. Obě klání skončily nerozhodným výsledkem. V Pardubicích se hrálo 0:0, ve Zlíně 1:1. V domácím utkání se blýskl vyrovnávající trefou po postupném útoku Nikola Višněvský. Akce začala od krajního obránce Petr Zavadila, který rozehrál míč do středu hřiště na volného Hlobila, který následně posunul míč na krajního záložníka Hegera, který načechl míč před pokutové území, kde Višněvský sklepl míč pro Hlobila, který poslal časovanou přihrávku

do volného prostoru, kam si naběhl Blanař, který centrem na přední tyč našel opět Nikolu Visněvského, který se nemýlil (obrázek č. 14).

Obrázek 14. Vyrovnávající gól Nikoli Višněvského.

Vysvětlivky:	pohyb hráče	záložník
	obránce	míč
	střelba	nové postavení záložníka
	přihrávka	útočník
		nové postavení útočníka

8.5 Nejčastější způsob zakončení gólové situace v 1. Fotbalové národní lize a 1. Dorostenecké fotbalové lize

Nejvíce gólových situací v obou soutěžích bylo zakončeno postupným útokem, vychází to z toho, že týmy v popředí tabulky mají v konečných statistikách nejvíce vstřelených branek a jsou to právě týmy, které v každém zápase určují tempo hry, neboli se snaží dobýt obranu soupeře. Většina slabších týmů spoléhá na protiútoky a standartní situace, ale jelikož tyto týmy nemají lepší procentuální držení míče, jejich úspěšnost je často mizivá. V konečném součtu je patrné, že týmy, které se zaměřují především na urputnou obrannou činnost, moc branek nestřílí, u těchto týmů převažuje taktická stránka, jak zápas zvládnout do vítězného konce, proto se zde objevuje ztráta atraktivity útočné fáze samotné hry.

8.6 Nejčastější post, který skóroval u prvních a druhých týmů v 1. Fotbalové národní lize a 1. Dorostenecké fotbalové lize.

U celku 1. SC Znojma, které vyhrálo 1. Fotbalovou národní ligu, se nejvíce krát prosadili záložníci, ale nebylo to tak do značné míry, jak u celku, který skončil na druhém místě a tedy u týmu Bohemians Praha 1905, kde záložníci zatížili konto vstřelených branek blížící se k 80 %. Oba týmy praktikovali systém jako FC Fastav Zlín v mužské kategorii, čili 4:2:3:1. V závěťtí pak byli útočníci, kteří měli ztíženou pozici v tom, že v daném systému byli osamoceni. U 1. SC Znojma se útočníci prosadili nejvíce krát v celé soutěži, dohromady to bylo 15 branek. Možná díky tomu celou soutěž ovládli.

1. Dorosteneckou ligu vyhrál celek z Mladé Boleslavi, těsně před pražskou Spartou. V této soutěži se ukázalo, že po taktické stránce hráči nejsou tolik vyspělí, jak v mužské kategorii, navíc je zde vytvářen menší tlak na výsledky. Tato kritéria vedla k tomu, že padlo celkově více branek. Mistrovský tým spoléhal na své útočníky, čemuž se při herním systému 4:3:3, který praktikoval, není čemu divit. Za to celek AC Sparta Praha praktikoval

jiný způsob rozestavení, než FK Mladá Boleslav a tedy 4:2:3:1 a zde měli největší gólový apetit záložníci.

9 ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat útočnou fázi týmu FC Fastav Zlín v kategoriích muži „A“ a dorost „A“. V úvodu práce byla stručně nastíněna jak historie fotbalu, tak samotného klubu FC Fastav Zlín. Poté byly důkladněji rozebrány jednotlivé herní systémy neboli způsoby rozestavení hráčů na hřišti. Existují dvě základní rozestavení a to buď s, nebo bez libera (což je pozice volného obránce). Herní rozestavení s liberem se v současné době nevyskytuje, jelikož se v současné době uplatňuje zónová obrana neboli hra bez libera. Neméně důležitou částí této kapitoly byla charakteristika jednotlivých postů, které se ve fotbale vyskytují (např. brankář, středový obránce, krajní záložník, útočník, apod.).

V další části této bakalářské práce byla rozebrána útočná fáze. „*Útočná fáze hry začíná, když družstvo získá míč od soupeře a končí, když družstvo míč ztratí.*“⁵³ Kvalitní rozvoj útočné fáze závisí na herní činnosti jednotlivce, zejména v dovednostech jako jsou vedení míče, obcházení soupeře, zakončení, atd. Tyto činnosti se dále promítají do úspěšnosti útočných herních kombinací. Ty mohou být založeny buď tzv. na přihrávce, výměně místa, nebo činnosti „přihráj a běž“. Nejdůležitějším prvkem útočné fáze hry je ovšem dobře zvolený herní systém. Lze zvolit ze tří, respektive čtyř možností, z nichž nejnámějším a nejvíce frekventovaným systémem je postupný útok. V tomto případě se útočící tým snažím rychlým a překvapivým sledem přihrávek najít skulinu do zkonsolidované obrany. Další variantou je rychlý protiútok. Používají ho většinou týmy, které vycházejí ze zabezpečené obrany. Účelem je čekat na chybu soupeře a snažit se jí co nejrychleji potrestat. Posledním útočným herním systémem je kombinovaný útok. Již ze samotného názvu vyplývá, že se jedná kombinace dvou předchozích systémů. Specifickou skupinu tvoří standartní situace.

V praktické části jsem analyzoval čtyři úkoly, kde jsem vzájemně porovnal mužskou a dorosteneckou kategorii. První analýza se zabývala otázkou, jaký herní systém je nejefektivnější z hlediska vstřelených branek. Z výsledku je patrné, že v mužské kategorii padlo nejvíce branek z postupného útoku (37 %), naopak v dorostenecké kategorii dominovaly standartní situace (36 %). Druhá analýza ukazuje úspěšnost jednotlivých postů. U mužů „A“ FC Fastav Zlín se nejvíce krát prosadili krajní záložníci (39 %). V kategorii dorost U19 FC Fastav Zlín dominovali útočníci. (31 %). Rozlišujeme

⁵³ VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ licence*. Praha: OLYMPIA, a.s., 2001, str. 83. ISBN 80-7033-598-X.

vedení útoku přes střed hřiště a křídelní prostory a právě tyhle aspekty jsem analyzoval v třetím úkolu. Výsledky se lišili, jelikož u mužů se prosazovali útočící hráči zejména po akci vedené středem hřiště (58 %). V opačném případě u dorostenců U19 nejvíce úspěšných akcí šlo přes křídelní prostory (60 %). Poslední analýzou se zabývám jednotlivými utkáními týmů, které působí v obou soutěžích.

10 RESUMÉ

The goal of my bachelor's work was to analyse the offensive phase of the teams of FC Fastav Zlin in the men's and U19 categories. At the beginning of the work was described briefly the history of football as well as the FC Fastav Zlin club. Then the work deals with the game systems and formation of the players on the football field. The characteristic of individual positions that exists in the football was also very important part of this work.

In the other chapter of theoretical part was analysed the offensive phase. The offensive phase begins when the team wins the ball from the opponent and ends when the team loses the ball. The quality of the offensive phase depends on the individual qualities of players and also on the game combination. There are three possibilities of the game combination. The first one is called "based on passing of the ball", the second one "based on selection of the place" and the last one "pass the ball and run". The special category of the game combination is a standard situation.

In practical part I have decided to analyse four assignments. In each one of them I have compared the men's and under U19 categories. The results were demonstrated either in the charts or drawings.

11 SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Seznam obrázků

- Obr. č. 1 Herní systém v rozestavení 4:4:2
- Obr. č. 2 Herní systém v rozestavení 4:2:3:1
- Obr. č. 3 Gól Lukáše Železníka na 1:1
- Obr. č. 4 Branka Patrika Hlobila 0:1
- Obr. č. 5 Gól Patrika Hlobila na 0:2
- Obr. č. 6 Proměněný pokutový kop Patrika Hlobila na 1:3
- Obr. č. 7 Pokutový kop v podání Lukáše Železníka na 1:1
- Obr. č. 8 Volný přímý kop, ze kterého střelou přes zeď skóroval Tomáš Polách
- Obr. č. 9 Branka Erika Hradila na 1:0
- Obr. č. 10 Gól Patrika Hlobila po rohovém kopu na 2:0
- Obr. č. 11 Branka Adama Housera na 3:0
- Obr. č. 12 Vedoucí branka Tomáše Poznara na 1:0 po rohovém kopu
- Obr. č. 13 Gól Lukáše Železníka po volném přímém kopu z boku
- Obr. č. 14 Vyrovňavající gól Nikoli Višněvského

Seznam grafů

- Graf č. 1 Útočné systémy v kategorii muži „A“
- Graf č. 2 Útočné herní systémy dorostenecké kategorii U19
- Graf č. 3 Porovnání dorostenecké a mužské kategorie sledovaných týmů FC Fastav Zlín z hlediska herních systémů vedoucí ke vstřelení branky
- Graf č. 4 Vstřelené branky z hlediska pozic v kategorii muži „A“
- Graf č. 5 Vstřelené branky z hlediska pozic sledovaného dorosteneckého týmu
- Graf č. 6 Porovnání vstřelených branek z hlediska pozic FC Fastav Zlín muži „A“ a dorost U19
- Graf č. 7 Způsob vedení útočných kombinací vedoucí ke skórování po zisku míče v mužské kategorii

Graf č. 8 Způsob vedení útočných kombinací vedoucí ke skórování po zisku míče
v dorostenecké kategorii

12 SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY

Knihy

- BAUER, G. *Hrajeme fotbal*. České Budějovice: KOPP, 1999.
- BEDŘICH, L. *FOTBAL rituální hra moderní doby*. Brno: REPROPRESS, 2006.
- BERND, R., GÜNTER, S. *FOTBAL - velký lexikon*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006.
- BUZEK, M. *Studie herních výkonů na ME '08 podle zahraničních expertů. Fotbal a trénink*. Praha: 2008.
- ČINČOVÁ, Y. *Sláva zlínského sportu*. Zlín: Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, 2011.
- HARVEY, G., DUNGWORTH, R., MILLER, J., GIFFORD, C. *Velká škola fotbalu*. Praha: Svojtka&Co., 2002.
- HUNT, CH. *Světová encyklopedie fotbalu*. Praha: Olympia, a.s., 2006.
- MAGNUSEK, J., LIČKA, W. *Profese: Fotbalista*. Ostrava: MONTANEX, a.s., 2006.
- VOTÍK, J. *Fotbal. Trénink budoucích hvězd*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2003.
- VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ licence*. Praha: OLYMPIA, a.s., 2001.
- VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ UEFA licence*. Praha: OLYMPIA, a.s., 2005.

Internetové zdroje

- FIFA – OFFICIAL WEBSITE. *FIFA – History* [online]. Infogram: ©1994 - 2013 FIFA [cit. 19. 6. 2013] Dostupné z: <http://www.fifa.com/classicfootball/history/index.html>
- Internetový magazín – sportuj.com. *Charakteristika současného fotbalu* [online]. Infogram © 2007-2009 [cit. 5. 5. 2013]. Dostupné z: <http://www.sportuj.com/view.php?cislocclanku=2008060041>
- Oficiální stránky klubu FC Fastav Zlín. *Mládež* [online]. Infogram: ©2011-2013 [cit. 29. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.fcfastavzlin.cz/mladez.asp>
- World class coaching. *Beating the 4-2-3-1* [online]. [cit. 22. 6. 2013] Dostupné z: <https://www.worldclasscoaching.com/tag/4-2-3-1/>

- Škola fotbalu. *Hra krajního záložníka* [online]. [cit. 25. 4. 2013] Dostupné z: <http://fotbal.liver.cz/skola-fotbalu/hra-v-muzstvu/hra-krajniho-zaloznika/>
- Wikipedie. *Záložník (fotbal)* [online]. [cit. 25. 4. 2013] Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1lo%C5%BEn%C3%ADk_\(fotbal\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1lo%C5%BEn%C3%ADk_(fotbal))
- Wikipedie. *Fotbalový útočník* [online]. [cit. 29. 4. 2013] Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Fotbalov%C3%BD_%C3%BAto%C4%8Dn%C3%ADk
- Fotbal-trénink. *Příhrávka* [online]. Infogram: ©2006-2010 [cit. 2. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.fotbal-trenink.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=24&shoall=1
- Fotbal-trénink. *Zpracování* [online]. Infogram: ©2006-2010 [cit. 2. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.fotbal-trenink.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=30&Itemid=64
- Fotbal-trénink. *Vedení míče* [online]. Infogram: ©2006-2010 [cit. 2. 5. 2013]. Dostupné z: http://www.fotbal-trenink.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=33&Itemid=67
- ŠKOLENÍ TRENÉRŮ – Odborná část fotbal [online] [cit. 20. 6. 2013]. Dostupné z: <http://proplnyzivot.osu.cz/test/soubory/fotbal%201.pdf>
- Fotbalová asociace České republiky. *Volné kopy* [online]. Infogram: ©2000-2012 FAČR [cit. 21. 6. 2013]. Dostupné z: <http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=1417&tmplid=1292>
- Wikipedie. *Pokutový kop* [online]. [cit. 21. 6. 2013] Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Pokutov%C3%BD_kop
- Oficiální stránky klubu FC Fastav Zlín. [online]. Infogram: ©2011-2013 [cit. 27. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.fcfastavzlin.cz/>
- Euro fotbal. *Fastav Zlín (Česko)* [online]. Infogram: ©2007 [cit. 29. 6. 2013] Dostupné z: <http://www.eurofotbal.cz/kluby/cesko/fastav-zlin/zapasy/fotbalova-narodni-liga-2012-2013/?cID=20&sID=284>
- Fotbalová asociace České republiky. *1. Liga staršího dorostu*. [online]. [cit. 27. 6. 2013]. Dostupné z: <http://nv.fotbal.cz/domaci-souteze/1liga-st-dorostu/index.php>

- 1. Fotbalová národní liga. [online]. Infogram: ©2013 LFA [cit. 27. 6. 2013].
Dostupné z: <http://www.fnliga.cz/>